

*Il servizio dell' autorità e l' obbedienza.
Faciem tuam, Domine, requiram.*

Istruzione della Congregazione per gli Istituti di vita
consacrata e le Società di vita apostolica

© Copyright 2008 – Libreria Editrice Vaticana – 00120
Città del Vaticano

© Spolok svätého Vojtecha, Trnava 2008

ISBN 978-80-7162-740-1

Kongregácia pre inštitúty zasväteného života
a spoločnosti apoštolského života

**SLUŽBA AUTORITY
A POSLUŠNOSŤ**

Faciam tuam, Domine, requiram

Inštrukcia

ÚVOD

„Rozjasni svoju tvár a budeme spasení“

(Ž 80, 4)

Zasvätený život – svedok hľadania Boha

1. „*Faciem tuam, Domine, requiram – Pane, ja hľadám tvoju tvár*“ (Ž 27, 8). Človek – pútnik, ktorý hľadá zmysel života a je zahalený do veľkého tajomstva, ktoré ho obklopuje, de facto hľadá, aj keď často nevedomky, Pánovu tvár. „*Ukáž mi, Pane, svoje cesty a pouč ma o svojich chodníkoch*“ (Ž 25, 4): nikto nikdy nebude môcť odstrániť zo srdca ľudskej osoby snahu hľadať toho, o ktorom Sväté písmo hovorí „Boh je všetko“ (porov. *Sir* 43, 28) a nebude môcť odstrániť ani snahu hľadať cesty, ktorými ho možno dosiahnuť.

Zasvätený život, povolaný zviditeľniť v Cirkvi a vo svete Ježišove charakteristické črty – panenstvo, chudobu a poslušnosť – prekvitá na pôde tohto hľadania Pánovej tváre a cesty, ktorá k nemu vedie (porov. *Jn* 14, 4 – 6). Ide o hľadanie, ktoré prináša pokoj – «in sua voluntate – nostra pace – v jeho vôli je náš pokoj»² a je súčasťou každodennej námahy, pretože Boh je Boh a nie vždy jeho cesty a myšlienky sú našimi cestami a myšlienkami (porov. *Iz* 55, 8). Zasvätená

1 Porov. JÁN PAVOL II, posynodálna apoštolská exhortácia *Vita consecrata* (25. marca 1996), č. 1.

2 DANTE ALIGHIERI, *Božská komédia, Nebo*, III, 85.

osoba teda svedčí o radostnej a zároveň prácnej snahe vytrvalo vyhľadávať Božiu vôľu a preto je ochotná použiť každý použiteľný prostriedok, ktorý by jej pomohol spoznať ju a podľa nej aj konať.

Tu nachádza svoj význam aj reholná komunita, hlboké spoločenstvo zasvätených osôb, ktoré sa zaviazali spolu hľadať a plniť Božiu vôľu: komunita bratov alebo sestier s rozličnými úlohami, ale s tým istým cieľom a zánietením. Preto kým v komunite sú *všetci* povolání hľadať to, čo sa Bohu páči a ho poslúchať, *niektorí* sú povolání zvyčajne dočasne vykonávať osobitnú úlohu byť znakom jednoty a vedenia pri spoločnom hľadaní a osobnom i komunitnom plnení Božej vôle. Je to služba autority.

Cesta oslobodenia

2. Kultúra západných spoločností, silne zameraná na jednotlivca, prispela k rozšíreniu hodnoty úcty k dôstojnosti ľudskej osoby a pozitívne ovplyvnila jej slobodný rozvoj a samostatnosť.

Toto uznanie je prejavom jednej z najvýznamnejších črt modernej doby a ide o prozreteľný fakt: autoritu dnes treba chápať novým spôsobom a aj vzťah k nej má byť nový. Na druhej strane však netreba zabúdať, že keď má sloboda sklon zmeniť sa na svojvoľnosť a samostatnosť osoby na nezávislosť od Stvoriteľa a vzťahu k iným, vtedy stojíme zoči-voči formám modloslužobníctva, ktoré nepodporujú rast slobody, ale zotročujú.

V tomto prípade osoby veriace v Boha Abraháma, Izáka, Jakuba, v Boha Ježiša Krista nemôžu sa nevydať cestou osobného oslobodzovania sa od každého tieňa modloslužobného kultu. Je to cesta, ktorá môže nájsť

podnecujúci obraz v skúsenosti exodu: ide o cestu oslobodzovania, ktorá od jednotvárneho a rozšíreného spôsobu myslenia vedie k slobodnému primknutiu sa k Pánovi a ktorá od sploštenia jednostranných kritérií hodnotenia vedie k vyhľadávaniu takých krokov, ktoré napomáhajú vstúpiť do živého spoločenstva so živým a pravým Bohom.

Na čele cesty vyslobodenia z egyptského otroctva je tmavo-jasný oblak Božieho Ducha a aj keď sa niekedy zdá, že smerovanie končí na cestách, ktoré nedávajú žiaden zmysel, jeho osudom je oblažujúca intimita Božieho Srdca: „*Niesol som vás na orlích krídlach a priviedol sem k sebe*“ (Ex 19, 4). Skupina otrokov nadobúda slobodu, aby sa stala svätým národom, ktorý pozná radosť zo slobodnej služby Bohu. Príbehy z exodu sú vzorom, ktorý sprevádza celú biblickú udalosť a javí sa ako prorocké anticipovanie samotného Ježišovho pozemského života, ktorý zasa oslobodzuje z otroctva svojou poslušnosťou starostlivej vôli Otca.

Adresáti, zámer a ohraničenia dokumentu

3. Kongregácia pre inštitúty zasväteného života a spoločnosti apoštolského života počas svojho posledného plenárneho zasadnutia, ktoré sa uskutočnilo v dňoch od 28. do 30. septembra 2005, zamerala svoju pozornosť na tému uskutočňovania autority a poslušnosti v zasvätenom živote. Konštatovalo sa, že táto téma si vyžaduje osobitnú snahu venovať čas reflexii najmä z dôvodu zmien, ktoré sa za posledné roky udiali v rámci rehoľných inštitútov a komunít, ale aj vo svetle toho, čo navrhli nedávne magisteriálne dokumenty o obnove zasväteného života.

Táto inštrukcia, ktorá je výsledkom toho, čo vzišlo z citovaného plenárneho zasadnutia a následnej reflexie tohto dikastéria, je určená členom inštitútov zasväteného života, ktorí žijú bratským životom v komunitách,* to jest tým, ktorí ako muži a ženy patria do rehoľných inštitútov, ktorým sú veľmi blízki aj členovia spoločností apoštolského života. Aj iné Bohu zasvätené osoby, ktoré sa líšia osobitosťou svojho života, môžu v nej nájsť užitočné usmernenia. Všetkým týmto zasväteným osobám dokument chce poskytnúť pomoc a povzbudiť ich, aby mohli radostne prežívať svoje „áno“ Pánovi.

Počas vypracovania témy tejto inštrukcie bolo jasné, že s ňou súvisia viaceré implikácie a že dnes v širokom svete zasväteného života existuje nielen veľká rôznorodosť charizmatických projektov a misionárskych snáh, ale aj určitá odlišnosť vzorov riadenia a praktizovania poslušnosti, odlišnosti, ktoré sú často ovplyvnené rôznymi kultúrnymi kontextami.³ Okrem toho treba mať na zreteli aj odlišnosti psychologického rázu, ktoré charakterizujú ženské a mužské komunity, ale aj nové stránky problematiky, ktoré súvisia s vykonávaním autority pri rôznorodej spolupráci s laikmi. Tak isto treba pripomenúť, že aj odlišná váha, ktorá sa pripisuje miestnej alebo ústrednej autorite rôznych rehoľných inštitútov, podmieňuje

---

* V texte dokumentu sa pomerne často vyskytuje pojem „bratstvo“ (v tal. origináli *fraternità*) a jeho varianty (bratská komunita, bratský život v komunite). Pod týmto pojmom treba vždy rozumieť aj jeho pendant – „sesterstvo“ (sesterská komunita, sesterský život v komunite).

3 Porov. KONGREGÁCIA PRE INŠTITÚTY ZASVÄTENÉHO ŽIVOTA A SPOLOČNOSTI APOŠTOLSKÉHO ŽIVOTA, inštrukcia *Bratský život v spoločenstve* (2. februára 1994), č. 5; KONGREGÁCIA PRE REHOĽNÍKOV A SEKULÁRNE INŠTITÚTY, inštrukcia *Základné prvky učenia Cirkvi o rehoľnom živote* (31. mája 1983), č. 21.

skutočnosť, že spôsoby, akými sa autorita a poslušnosť praktizuje, sú nerovnaké. No a nakoniec netreba zabúdať, že tradícia zasväteného života vo všeobecnosti vidí v „synodálnom“ orgáne generálnej kapituly (alebo jemu podobného zhromaždenia) najvyššiu autoritu inštitútu,⁴ ktorú všetci členovia, počnúc predstavenými, musia uznávať.

K týmto prvkom treba pridať konštatáciu, že v týchto posledných rokoch sa v Cirkvi, ale aj v spoločnosti zmenil spôsob vnímania a prežívania autority a poslušnosti. K tejto zmene medziiným prispelo: uvedomenie si hodnoty *jednotlivej osoby* s jej povolaním a intelektuálnymi, citovými a duchovnými darmi, s jej slobodou a schopnosťou vytvárať vzťahy; ústredné miesto *spirituality spoločenstva*,⁵ valorizujúc prostriedky, ktoré umožňujú zasvätenej osobe podľa nej aj žiť; odlišný a menej individuálny spôsob chápania poslania, na ktorom má podiel aj všetok Boží ľud, s ktorým, samozrejme, súvisia konkrétne formy spolupráce.

Vzhľadom na niektoré prvky súčasného kultúrneho vplyvu, treba pripomenúť, že túžba po *sebarealizácii* môže niekedy vstúpiť do konfliktu s *komunitnými plánmi*; vyhľadávanie či už duchovného alebo materiálneho *osobného blahobytu* môže sťažiť úplné nasadenie do služieb všeobecného poslania; *príliš subjektívne predstavy* o charizme a apoštolskej službe môžu spoluprácu a bratské zdieľanie oslabiť.

Netreba však vylúčiť možnosť, že v niektorých prostrediach prevažujú skôr opačné problémy, podmienené nevyváženými názormi na vzťahy, v ktorých

4 Porov. *Kódex kánonického práva*, kán. 631, §1; porov. *Vita consecrata*, č. 42.

5 Porov. JÁN PAVOL II, apoštolský list *Novo millennio ineunte* (6. januára 2001), č. 43-45; *Vita consecrata*, č. 46; 50.

prevláda kolektivismus a prehnaná uniformita, čím vzniká riziko, že príde k paralyzácii rastu a zodpovednosti jednotlivcov. Samozrejme, rovnováha medzi subjektom a komunitou a teda aj medzi autoritou a poslušnosťou nie vždy je ľahká.

Táto inštrukcia nechce vstúpiť do podstaty všetkých problémov, ktoré vznikli na základe rôznych prvkov a odlišnej citlivosti, na ktoré sme pred chvíľkou poukázali. Tieto sa, ak tak možno povedať, nachádzajú v pozadí úvah a smerníc, ktoré tu predkladáme. Hlavným zámerom tejto inštrukcie je znovu potvrdiť, že poslušnosť a autorita, aj keď sa praktizujú mnohými spôsobmi, vždy sú osobitne prepojené na Pána Ježiša, poslušného Sluhu. Okrem toho týmto dokumentom sa chce pomôcť autoritám v ich trojakej službe: jednotlivým osobám, ktoré sú povolané prežívať svoje zasvätenie (*prvá časť*); budovať bratské komunity (*druhá časť*); mať účasť na spoločnom poslaní (*tretia časť*).

Úvahy a usmernenia, ktoré nasledujú, sú v súlade s tými, ktoré obsahujú dokumenty o zasvätenom živote z posledných neľahkých rokov. Sú to najmä: inštrukcie *Potissimum institutioni*⁶ z roku 1990 a *Bratský život v spoločnosti*⁷ (2. februára 1994); posynodálna apoštolská exhortácia *Vita consecrata*⁸ (25. marca 1996) a inštrukcia *Znovu začať u Krista*⁹ z roku 2002.

6 Porov. KONGREGÁCIA PRE INŠTITÚTY ZASVÄTENÉHO ŽIVOTA A SPOLOČNOSTI APOŠTOLSKÉHO ŽIVOTA, inštrukcia *Potissimum institutioni* (2. februára 1990), najmä č. 15, 24-25, 30-32.

7 Najmä č. 47-52.

8 Najmä č. 42-43, 91-92.

9 KONGREGÁCIA PRE INŠTITÚTY ZASVÄTENÉHO ŽIVOTA A SPOLOČNOSTI APOŠTOLSKÉHO ŽIVOTA, *Znovu začať u Krista* (19. mája 2002), najmä č. 7 e 14.

PRVÁ ČASŤ

ZASVÄTENIE A HĽADANIE BOŽEJ VÔLE

„Aby sme mu bez strachu
slúžili vo svätosti a spravodlivosti“
(Lk 1, 74-75)

Koho hľadáme?

4. Nových učeníkov, ktorí azda ešte neistí a pochybovační začínajú nasledovať nového *Učiteľa*, sa Pán pýta: „*Čo hľadáte?*“ (Jn 1, 38). V tejto otázke môžeme čítať iné radikálne otázky: Čo hľadá tvoje srdce? Pre ktorú vec sa namáhaš? Hľadáš seba alebo hľadáš Pána, svojho Boha? Naháňaš svoje túžby alebo túžiš po tom, ktorý stvoril tvoje srdce a túto tvoju túžbu chce uskutočniť ako on najlepšie vie a pozná? Naháňaš iba veci, ktoré sú pomimuteľné, alebo hľadáš toho, ktorý je nepomimuteľný? „Pane Bože, na tejto rôznorodej zemi o čo máme byť ustarostení? Od východu slnka až po jeho západ vidím ľudí zmietaných vírením tohto sveta: niektorí vyhľadávajú bohatstvo, iní privilégiá, ďalší zase uspokojenie svojej popularity“, poznamenáva svätý Bernard.¹⁰

„*Pane, ja hľadám tvoju tvár*“ (Ž 27, 8) je odpoveďou osoby, ktorá pochopila jedinečnosť a nekonečnú veľkosť Božieho tajomstva a zvrchovanosť jeho svätej vôle; je to však aj odpoveď, i keď nepriama a zmätená, každej ľudskej osoby, ktorá hľadá pravdu

10 SVÄTÝ BERNARD, *De diversis*, 42,3: PL 183,662B.

a šťastie. *Quaerere Deum* – „hľadanie Boha“ vždy bolo programom každej existencie prahnúcej po absolútne a večnosti. Mnohí dnes majú sklon pokladať akúkoľvek formu závislosti od niekoho za pokorujúcu; lenže súčasťou ľudskej bytosti je aj skutočnosť, že je závislá od iného a keďže je bytosťou založenou na vzťahoch, je závislá aj od iných.

Veriaci hľadá živého a pravého Boha, princíp a cieľ všetkých vecí, Boha, ktorého si nevytvoril na svoj obraz a podľa svojej podoby, Boha, ktorý prejavuje svoju vôľu a ukazuje cesty, ktorými ho možno dosiahnuť: „*Ukážeš mi cestu života. U teba je plnosť radosti, po tvojej pravici večná slasť*“ (Ž 16, 11).

Hľadať Božiu vôľu znamená hľadať vôľu priateľskú, blahosklonnú, ktorá túži po našej realizácii a chce, aby sme predovšetkým svojou láskou slobodne odpovedali na jeho lásku a stali sa prostriedkami Božej lásky. Práve na tejto *via amoris* – ceste lásky – prekvitá počúvanie a poslušnosť.

Poslušnosť ako počúvanie

5. „*Počúvaj, syn môj*“ (Prís 1, 8). Poslušnosť je v prvom rade synovský postoj. Ide o osobitný druh počúvania, ktorým sa syn môže obrátiť na svojho otca, pretože je vnútorne presvedčený, že otec chce synovi povedať a darovať iba dobré veci; teda ide o počúvanie, ktoré je presiaknuté takou dôverou, ktorá umožňuje synovi prijať vôľu otca, pretože si je istý o jej dobre.

Nekonečne viac to platí v prípade Boha. My totiž dosiahneme svoju plnosť iba v takej miere, v akej sa začleníme do plánu, ktorým nás on počal s láskou

Otca. Teda poslušnosť je jediná cesta, ktorú má ľudská osoba, inteligentná a slobodná bytosť k dispozícii, aby sa mohla naplno realizovať. Totiž, keď ľudská osoba povie Bohu „nie“, skompromituje Boží plán, umenší seba a odsúdi sa na zlyhanie.

Poslušnosť Bohu spočíva v postupnom raste a teda aj postupnej slobode osoby, pretože jej umožňuje prijať Boží zámer alebo vôľu, ktorá je odlišná od tej svojej, ktorá nielenže ju paralyzuje alebo umenšuje, ale naopak, stáva sa základom ľudskej dôstojnosti. Súčasne však aj sloboda ako taká je procesom poslušnosti, pretože veriaci človek uskutočňuje svoju slobodu tým, že ako syn poslúcha Otcov plán. Je jasné, že takto chápaná poslušnosť si vyžaduje, aby sme sa cítili ako deti, pretože iba syn alebo dcéra sa môžu slobodne odovzdať do rúk Otca, presne tak, ako to urobil Syn Ježiš, ktorý sa zveril Otcovi. A ak sa pri svojom umučení slobodne zveril Judášovi, veľkňazom, svojim bičovateľom, nepriateľskému zástupu a svojim ukrižovateľom, tak to urobil len preto, že si bol absolútne istý, že každá vec mala svoj význam v úplnej vernosti plánu spásy Otca, ktorému sa – ako pripomína svätý Bernard – „nie smrť páčila, ale vôľa toho, ktorý spontánne zomieral“.¹¹

„Počuj, Izrael“ (Dt 6, 4)

6. Pre Pána Boha synom je Izrael, ľud, ktorý si on vyvolil, splodil, ktorému umožnil rásť, držal ho za ruku, dvíhal ho k svojmu lícu, učil ho (porov. Oz 11,1-4), na ktorý sa obracal so svojím slovom ako

¹¹ SVÄTÝ BERNARD, *De errore Abelardi*, 8, 21: PL 182,1070A.

najvyšším prejavom svojej lásky, aj keď tento ľud nie vždy ho počúval alebo ho prežíval ako „farchu“, ako „zákon“. Celá Stará zmluva je výzvou počúvať a počúvanie je v službách Novej zmluvy, keď – ako hovorí Pán – „*svoje zákony vložím do ich mysle a vpišem im ich do srdca; a budem ich Bohom a oni budú mojim ľudom*“ (Hebr 8, 10; porov. Jer 31, 33).

Po počúvaní nasleduje poslušnosť ako slobodná a oslobodzujúca odpoveď nového Izraela na návrh Novej zmluvy; poslušnosť je súčasťou Novej zmluvy, ba je jej charakteristickou črtou. To znamená, že ju možno úplne pochopiť iba v rámci logiky lásky, hlbokého spojenia s Bohom, príslušnosti k nemu, ktorá umožňuje byť definitívne slobodnými.

Poslušnosť Božiemu slovu

7. Prvá poslušnosť stvorenej bytosti je poslušnosť k existencii, keď má splniť *fiat* Bohu, ktorý ju povoláva existovať. Táto poslušnosť sa u slobodnej bytosti naplno prejavuje v tom, že seba vníma a prijíma ako dar zo strany Stvoriteľa, že hovorí „áno“ skutočnosti, že pochádza z Boha. Týmto spôsobom ona robí prvý, opravdivý skutok slobody, ktorý je súčasne aj prvým a základným gestom opravdivej poslušnosti.

Vlastná poslušnosť veriacej osoby spočíva v prilnutí k Božiemu slovu, prostredníctvom ktorého Boh zjavuje, komunikuje seba samého a dennodenne obnovuje svoju zmluvu lásky. Z tohto slova pramení život, ktorý sa človeku stále odovzdáva. Preto sa veriaci osoba každé ráno usiluje o živý a trvalý kontakt s Božím slovom, ktoré sa v ten deň číta: medituje nad ním, chráni si ho v srdci ako svoj poklad, stáva sa pre

ňu zdrojom každej činnosti a prvým kritériom každého rozhodnutia. A na konci dňa sa s ním konfrontuje, chváli Pána ako Simeon, pretože videla ako sa večné slovo uskutočnilo v malej udalosti jej vlastného každodenného života (porov. *Lk 2, 27 – 32*) a zveruje sile Božieho slova to, čo ešte nestihla uskutočniť. Slovo totiž nepracuje iba cez deň, ale neustále, ako hovorí Pán v podobenstve o semene (porov. *Mk 4, 26 – 27*).

Láskavý každodenný kontakt s Božím slovom vychováva objavovať cesty života a spôsoby, prostredníctvom ktorých Boh chce oslobodiť svoje deti; živí duchovný „inštinkt“ pre veci, ktoré sa páčia Bohu; prebúdza zmysel a záľubu pre jeho vôľu; prináša pokoj a radosť z vernosti Bohu a umožňuje byť citlivými a otvorenými pre všetky vyjadrenia poslušnosti: evanjeliu (*Rim 10, 16; 2 Sol 1, 8*), viere (*Rim 1, 5; 16, 26*), pravde (*Gal 5, 7; 1 Pt 1, 22*).

Netreba však zabúdať, že opravdivá skúsenosť s Bohom vždy zostáva skúsenosťou inakosti. „Akákoľvek by bola podobnosť medzi Stvoriteľom a stvorením, vždy bude ešte väčšia ich nepodobnosť“.¹² Mystici a všetci tí, ktorí zažili hlboké spojenie s Bohom, nám pripomínajú, že kontakt s najvyšším tajomstvom je vždy kontaktom s iným, s vôľou, ktorá sa niekedy dramaticky líši od tej našej. Poslúchať Boha totiž znamená vstúpiť do „iného“ poriadku hodnôt, zachytiť nový a odlišný zmysel skutočnosti, zažiť nemysliteľnú slobodu, priblížiť sa k prahu tajomstva: „*Lebo moje myšlienky nie sú vaše myšlienky a vaše cesty nie sú moje cesty – hovorí Pán. Ako sú nebesá vyvýšené nad zem, tak sú moje cesty vysoko od vašich*

¹² BENEDIKT XVI., encyklika *Spe salvi*, č. 43; porov. IV. LATERÁNSKY EKUMENICKÝ KONCIL, in *DS* 806.

ciest a moje myšlienky od vašich myšlienok“ (Iz 55, 8 – 9).

Ak tento vstup do Božieho sveta môže vzbudzovať obavu a strach, táto skúsenosť – na základe príkladu svätých – môže ukázať, že to, čo je človeku nemožné, Bohu je možné; ba ona sa takto stáva autentickou poslušnosťou tajomstvu Boha, ktorý je súčasne „*interior intimo meo* – vnútornejší než moje vnútro samotné“¹³ a radikálne iný.

Nasledujúc Ježiša, Syna, ktorý poslúcha Otca

8. Na tejto ceste nie sme sami: vedie nás príklad milovaného Ježiša Krista, v ktorom má Otec svoje zaľúbenie (porov. *Mt 3, 17; 17, 5*), ale taktiež ten, ktorý nás oslobodil vďaka svojej poslušnosti. On inšpiruje našu poslušnosť, aby sa aj naším prostredníctvom uskutočnil Boží plán spásy.

V ňom sa všetko premieňa na počúvanie a prijímanie Otca (porov. *Jn 8, 28 – 29*), celý jeho pozemský život je prejavom a pokračovaním toho, čo Slovo robí od večnosti: umožňuje Otcovi, aby ho miloval, jeho lásku prijíma bezpodmienečne, takže nič nerobí sám od seba (porov. *Jn 8, 28*), ale chce splniť to, čo sa Otcovi páči. Vôľa Otca je pokrm, ktorý Ježiša v jeho diele posilňuje (porov. *Jn 4, 34*) a jemu i nám prináša hojnosť zmŕtvychvstania, žiarivú radosť z možnosti vstúpiť do samotného srdca Boha, do blaženého zástupu jeho detí (porov. *Jn 1, 12*). Ježišovou poslušnosťou „*mnohí sa stanú spravodlivými*“ (*Rim 5, 19*).

On podľa nej žil aj vtedy, keď mu predkladala kalich, ktorý bolo ťažko vypíť (porov. *Mt 26, 39.42; Lk*

---

13 SVÄTÝ AUGUSTÍN, VYZNANIA, III, 6, 11.

22, 42) a „*stal sa poslušným až na smrť, až na smrť na kríži*“ (Flp 2, 8). Práve tento dramatický aspekt poslušnosti Syna, zahalený tajomstvom, ktoré pravdepodobne nikdy nebudeme môcť úplne preniknúť, no ktorý je pre nás veľmi dôležitý, pretože nám ešte viac odhaľuje *synovskú* prirodzenosť kresťanskej poslušnosti: iba Syn, ktorý vie, že je Bohom milovaný a opätovne ho miluje celou svojou bytosťou, môže dosiahnuť takýto druh radikálnej poslušnosti.

Kresťan sa podľa Krista definuje ako poslušná bytosť. Nepopierateľný primát lásky v živote kresťana pripomína, že táto láska nadobudla tvár a meno v Ježišovi Kristovi a stala sa poslušnosťou. Poslušnosť teda nie je uponíženie, ale pravda, na ktorej sa buduje a uskutočňuje plnosť človeka. Z toho dôvodu veriaci tak horlivo túži plniť Otcovu vôľu, že z nej robí svoju najvyššiu aspiráciu. Ako Ježiš, aj on chce žiť z tejto vôle. Napodobňujúc Krista a učiac sa od neho, s gestom najvyššej slobody a bezpodmienečnej dôvery, zasvätená osoba zverila svoju vôľu do Otcových rúk, aby mohla Bohu prinášať dokonalú a milú obeť (porov. Rim 12, 1).

Ale prv ako by bol vzorom každej poslušnosti, Kristus je ten, ku ktorému smeruje každá kresťanská poslušnosť. Totiž iba pri uskutočňovaní jeho slov možno hovoriť o efektívnom učeníctve (porov. Mt 7, 24) a iba zachovávaním jeho prikázaní sa láska k nemu stáva konkrétnou a priťahuje lásku Otca (porov. Jn 14, 21). On je v strede reholnej komunity ako ten, ktorý slúži (porov. Lk 22, 27), ale aj ako ten, ktorému sa vyznáva vlastná viera („*Veríte v Boha, verte aj vo mňa*“: Jn 14, 1) a daruje sa vlastná poslušnosť, pretože iba v nej sa uskutočňuje isté a vytrvalé nasledovanie:

„V skutočnosti je to sám zmŕtvychvstalý Kristus, znovu prítomný medzi bratmi a sestrami, zhromaždenými v jeho mene, ktorý ukazuje cestu, po ktorej treba kráčať“.¹⁴

Poslušní Bohu pomocou ľudských sprostredkovateľov

9. Boh prejavuje svoju vôľu skrz vnútorné hnutie Ducha, ktorý „uvádza do plnej pravdy“ (Jn 16, 13) a prostredníctvom mnohých vonkajších sprostredkovateľov. Totiž dejiny spásy sú dejinami plnými sprostredkovaní, ktoré určitým spôsobom zviditeľňujú tajomstvo milosti, ktoré Boh vykonáva v ľudských srdciach. Aj v Ježišovom živote nájdeme viaceré ľudské sprostredkovania, cez ktoré on upozorňoval, tlmočil a prijímal vôľu Otca ako dôvod svojej existencie a ako trvalý pokrm svojho života a poslania.

Sprostredkovania, ktoré navonok vyjadrujú Božiu vôľu, treba za také uznať v udalostiach života a vlastných požiadaviek osobitného povolania; ich vyjadrenia však nájdeme aj v zákonoch, ktoré regulujú spoločný život a v usmerneniach tých, ktorí sú povolaní byť na jeho čele. V cirkevnom kontexte sú to legitímne stanovené zákony a smernice, ktoré umožňujú spoznať Božiu vôľu a stávajú sa konkrétnym a „usporiadaným“ uskutočnením evanjeliových požiadaviek, na základe ktorých ich treba formulovať a chápať.

Okrem toho zasvätené osoby sú povolané nasledovať Krista poslušného v rámci „evanjeliového projektu“

¹⁴ BENEDIKT XVI., *List prefektovi Kongregácie pre inštitúty zasväteného života a spoločnosti apoštolského života z príležitosti plenárneho zasadnutia*, 27. septembra 2005, in *Insegnamenti di Benedetto XVI*, 2005, I, Città del Vaticano, s. 588.

alebo ak chceme charizmatického projektu, ktorý vzbudzuje Duch Svätý a potvrdzuje Cirkev. Keď Cirkev schváli nejaký charizmatický projekt, akým je napríklad reholný inštitút, ona je vlastne garantom podnetov, ktoré sú jeho základom a noriem, na ktorých stojí, môže byť miestom a cestou hľadania Boha a svätosti. Teda aj regula, čiže stanovy alebo iné smernice života sa stávajú sprostredkovateľmi Božej vôle: ide o ľudské sprostredkovania, síce vždy vierohodné, no nedokonalé a súčasne zaväzujúce, ako východiskový bod každého dňa, ktoré však treba prekonať veľkodušným a tvorivým nadšením pre svätosť, ktorú Boh „chce“ pre každú zasvätenú osobu. Na tejto ceste je autorite udelená pastoračná úloha viesť a rozhodovať.

Samozrejme, že takýto prístup umožňuje toto všetko koherentne a hodnoverne prežívať iba vtedy, ak pretrváva živá túžba poznať a plniť Božiu vôľu, ak však pretrváva aj vedomie o vlastnej krehkosti a prijíma sa platnosť osobitných sprostredkovaní aj vtedy, keď nie je možné v plnej miere chápať dôvody, ktoré sa predkladajú.

Duchovné intuície zakladateľov a zakladateľiek, najmä tých, ktorí silnejšie poznačili priebeh reholného života pozdĺž mnohých stáročí, vždy silne zdôrazňovali hodnotu poslušnosti. Svätý Benedikt už na začiatku svojej *Regule* sa obracia na mnícha a hovorí mu: „Na teba (...) sa obracajú moje slová; na teba, ktorý si sa zriekol prejavov svojej vôle, aby si mohol bojovať za Krista Pána, opravdivého Kráľa; obleč sa do silných a slávnych zbraní poslušnosti“¹⁵.

15 SVÄTÝ BENEDIKT, *Regula*, Prológ, 3. Porov. aj SVÄTÝ AUGUSTÍN, *Regula*, 7; SVÄTÝ FRANTIŠEK Z ASSISI, *Regola non bollata*, I,1; *Regola bollata*, I,1; porov. *Vita consecrata*, 46.

Treba pripomenúť, že vzťah autorita – poslušnosť má svoje miesto v širšom rámci tajomstva Cirkvi a stáva sa osobitným uskutočnením jej sprostredkovateľskej úlohy. V tomto zmysle *Kódex kánonického práva* predstaveným odporúča, aby „svoju moc, prijatú od Boha prostredníctvom služby Cirkvi, vykonávali v duchu služby“.¹⁶

Naučiť sa každodennej poslušnosti

10. Zasvätenej osobe sa teda môže stať, že sa bude musieť „naučiť poslušnosti“ aj cez utrpenie, to jest prostredníctvom niektorých osobitných a ťažkých situácií: keď sa napríklad od nej žiada zanechať určité osobné plány a názory, zrieknuť sa nároku osobne si riadiť svoj život a poslanie, alebo vtedy, keď sa jej po každý raz to, čo sa žiada (alebo ten, kto to žiada), javí ľudsky málo presvedčivé. Kto sa nachádza v takýchto situáciách, nech teda nezabúda, že sprostredkovanie je svojou prirodzenosťou ohraničené a nižšie ako to, na čo poukazuje, tým viac, keď ide o ľudské sprostredkovanie vo vzťahu k Božej vôli; na druhej strane nech si však pamätá, keď sa kedykoľvek ocitne zoči-voči právoplatne vyjadrenému príkazu, že Pán žiada poslúchnuť autoritu, ktorá ho v tej chvíli reprezentuje¹⁷ a že aj Kristus „*hoci bol Synom, z toho, čo vytrpel, naučil sa poslušnosti*“ (Hebr 5, 8).

V tomto zmysle je vhodné pripomenúť slová Pavla VI.: „Musíte teda zažiť niečo z ťarchy, ktorá Pána priťahovala k svojmu krížu, k tomuto ,krstu,

¹⁶ *Kódex kánonického práva*, kán. 618.

¹⁷ Porov. DRUHÝ VATIKÁNSKY KONCIL, dekrét o obnove rehoľného života *Perfectae caritatis*, 14. Porov. aj *Kódex kánonického práva*, kán. 601.

ktorým mal byť pokrstený‘ a v ktorom sa mal zapáliť ten oheň, ktorý aj vás rozohní (porov. *Lk* 12, 49-50); niečo z toho ‚bláznovstva‘, ktoré Pán chce každému z nás dopriať, pretože iba ono nám umožní stať sa múdrymi (porov. *I Kor* 3, 18-19). Ako pre Krista, tak aj pre vás nech sa kríž stane dôkazom najväčšej lásky. Neexistuje azda tajomný vzťah medzi zrieknutím sa a radosťou, obetou a veľkodušnosťou srdca, disciplínou a duchovnou slobodou?“.18

Zasvätená osoba sa práve v týchto ťažkých prípadoch naučí poslúchať Pána (porov. Ž 119, 71), počúvať ho a iba k nemu priľnúť v trpezlivom a nádejnom očakávaní jeho zjavujúceho slova (porov. Ž 119, 81), v jeho plnú a veľkodušnú disponovanosť plniť jeho vôľu a nie svoju (porov. *Lk* 22, 42).

Vo svetle a v sile Ducha

11. Zasvätená osoba sa stotožňuje s Pánom vtedy, keď rozpozná jeho prítomnosť v ľudských sprostredkovaníach, najmä v regule, teda stanovách, v predstavených, v komunite,¹⁹ v znakoch čias, v očakávaníach ľudí, najmä tých najchudobnejších; keď má odvalu hodiť siete „na jeho slovo“ (porov. *Lk* 5, 5) a nielen na základe ľudských pohnútok; keď sa rozhodne poslúchať nielen Boha, ale aj ľudí, ale v každom prípade poslúchať kvôli Bohu a nie pre ľudí. Svätý Ignác vo svojich *Konštitúciách* píše: „Opravdivá poslušnosť nepozera na to, koho sa poslúcha, ale pre koho sa poslúcha; a ak sa poslúcha iba pre nášho

18 PAVOL VI., apoštolská exhortácia *Evangelica testificatio* (29. júna 1971), č. 29.

19 Porov. *tamže* č. 25.

Stvoriteľa a Pána, tak sa poslúcha iba jeho, Pána všetkých“.²⁰

Ak ten, kto je v ťažkých chvíľach povolaný poslúchnuť, vytrvalo bude prosiť Otca o Ducha (porov. *Lk* 11, 13), on mu ho dá a Duch ho obdarí svetlom a silou, aby mohol byť poslušným, umožní mu spoznať pravdu a pravda ho oslobodí (porov. *Jn* 8, 32).

Samotného Ježiša v jeho človečenstve viedol Duch Svätý: bol počatý v lone Panny Márie dielom Ducha Svätého; na začiatku svojho poslania v krste prijal Ducha, ktorý zostúpil na neho a ho viedol; ako zmŕtvychvstalý zoslal Ducha na svojich apoštolov, aby mali účasť na jeho poslaní, ohlasujúc spásu a odpustenie, ktoré on vydobyl. Ten istý Duch, ktorý Ježiša pomazal, môže našu slobodu pripodobniť slobode Krista, dokonale stotožneného s vôľou Otca.²¹

Preto každá zasvätená osoba nevyhnutne musí byť disponovaná pre pôsobenie Ducha Svätého, počnúc predstavenými, ktorí autoritu práve od Ducha prijímajú²² a „podriadení Božej vôli“²³ ju majú vykonávať pod jeho vedením.

Autorita v službách poslušnosti Božej vôli

12. V zasvätenom živote každý musí úprimne hľadať vôľu Otca, lebo v opačnom prípade by chýbal dôvod samotnej jeho životnej voľby; ale tak isto je dôležité ju vyhľadávať spolu s bratmi alebo sestrami,

20 SVÄTÝ IGNÁC Z LOYOLY, *Konštitúcie Spoločnosti Ježišovej*, 84.

21 Porov. BENEDIKT XVI., posynodálna apoštolská exhortácia *Sacramentum caritatis* (22. februára 2007), 12.

22 Porov. KONGREGÁCIA PRE REHOLNÍKOV A SEKULÁRNE INŠTITÚTY A KONGREGÁCIA PRE BISKUPOV, smernice o vzťahoch medzi biskupmi a rehoľníkmi v Cirkvi *Mutuae relationes* (14. mája 1978), 13.

23 *Perfectae caritatis*, 14.

pretože práve toto hľadanie stmeluje, pomáha rodine zjednotiť sa v Kristovi.

Autorita je v službách tohto hľadania, aby sa mohlo uskutočniť v úprimnosti a pravde. V kázni na začiatku svojej Petrovej služby Benedikt XVI. povedal významné slová: „Mojím skutočným vládnym programom, ak to môžem tak nazvať, je to, aby som nekonal svoju vôľu, aby som nesledoval svoje predstavy, ale aby som sa, spolu s celou Cirkvou, stal počúvajúcim, aby som počúval slovo Pánovej vôle a aby som sa ním nechal viesť. Aby bol on sám tým, kto vedie Cirkev v týchto hodinách našich dejín“.²⁴ Na druhej strane treba uznať, že úloha byť vodcom iných nie je ľahká, najmä vtedy, keď je zmysel pre samostatnosť prehnaný, konfliktný alebo vo vzťahu k iným dominuje súťaživosť. Preto všetci nevyhnutne musia zaostriť svoj pohľad viery na vzťah k tejto úlohe, ktorá sa má inšpirovať postojom Ježiša sluhu, ktorý umýva nohy svojim apoštolom, aby tak mohli mať účasť na jeho živote a láske (porov. *Jn* 13, 1 – 17).

Od tých, čo vedú inštitúty, provincie (alebo iné oblasti inštitútu), komunity, sa požaduje veľká koherentnosť. Osoba, povolaná vykonávať autoritu, musí vedieť, že to bude možné iba vtedy, keď sa ona prvá vydá na púť, ktorá vedie k intenzívnemu a poctivému hľadaniu Božej vôle. Aj pre ňu platí rada, ktorú svätý Ignác z Antiochie dal svojmu spolubratovi biskupovi: „Nech sa nič nerobí bez tvojho súhlasu, ty však nerob nič bez súhlasu Boha“.²⁵ Autorita musí tak

24 BENEDIKT XVI., *Homília pri inauguračnej svätej omši na Námestí sv. Petra vo Vatikáne* (24. apríla 2005), in AAS 97 (2005), s. 709.

25 SVÄTÝ IGNÁC Z ANTIOCHIE, *List Polykarpovi* 4, 1.

konať, aby bratia a sestry mohli vnímať, že keď prikazuje, robí to jedine preto, aby poslúchla Boha.

Úcta k Božej vôli udržiava autoritu v stave pokorného hľadania, aby konala tak, že jej konanie je čo najbližšie stotožnené s jeho svätou vôľou. Svätý Augustín pripomína, že ten, kto poslúcha, vždy koná Božiu vôľu nie preto, že by bol príkaz autority nevyhnutne v súlade s Božou vôľou, ale preto, že Božia vôľa je, aby sa poslúchalo toho, kto predsedá.²⁶ Na druhej strane autorita musí za pomoci modlitby, reflexie a rady iných vytrvalo hľadať to, čo si Boh skutočne praje. V opačnom prípade predstavený alebo predstavená namiesto toho, aby reprezentovali Boha, riskujú, že sa nerozvážne postavia na jeho miesto.

S úmyslom plniť Božiu vôľu, autorita a poslušnosť nie sú teda dve odlišné alebo dokonca protichodné skutočnosti, ale dva rozmery tej istej evanjeliovej skutočnosti, toho istého kresťanského tajomstva, dva komplementárne spôsoby účasti na tej istej Kristovej obete. Autorita a poslušnosť sú zosobnené v Ježišovi: preto ich treba chápať v priamom vzťahu k nemu a reálnej konfigurácii s ním. Jednoducho cieľom zasväteného života je žiť jeho autoritou a jeho poslušnosťou.

Niektoré priority v službe autority

13. a) *V zasvätenom živote autorita je v prvom rade duchovnou autoritou.*²⁷ Ona vie, že je povolaná slúžiť ideálu, ktorý ju nesmierne prevyšuje, ideálu, ktorému sa možno priblížiť iba v ovzduší modlitby a pokorného hľadania, čo umožňuje vnímať a zachytiť

²⁶ Porov. SVÄTÝ AUGUSTÍN, *Enarrationes in Psalmos* 70. I. 2: PL36,875.

²⁷ Porov. *Bratský život v spoločenstve*, 50.

pôsobenie samotného Ducha v srdci každého brata alebo sestry. Autorita je „duchovná“, keď sa dáva do služieb toho, čo chce Duch uskutočniť prostredníctvom darov, ktoré on rozdeľuje každému členovi spoločenstva v rámci charizmatického projektu inštitútu.

Aby autorita mohla podporovať duchovný život, najprv ho musí v sebe pestovať prostredníctvom modlitbového a každodenného dôverného vzťahu k Božiemu slovu, konštitúciám a iným pravidlám života a súčasne iných ochotne počúvať a vnímať znamenia čias. „Služba autority si vyžaduje neustálu prítomnosť, ktorá dokáže animovať a predkladať, pripomínať dôvody existencie zasväteného života, pomáhať osobám, aby s obnovenou vernosťou odpovedali na povolanie Ducha“.²⁸

b) *Autorita je povolaná garantovať svojej komunite čas a kvalitu modlitby* tým, že dohliada na každodennú vernosť k nej vo vedomí, že k Bohu sa ide dennodenne a to každý člen malými, no vytrvalými krokmi, a že zasvätené osoby môžu byť iným užitočné do takej miery v akej sú spojené s Bohom. Okrem toho dohliada, počnúc sama sebou, aby nikdy nechýbal každodenný kontakt s Božím slovom, ktoré „*má moc budovať*“ (Sk 20, 32) jednotlivé osoby a komunitu a ukázať cesty poslania. Pamätajúc na Pánov príkaz „*toto robte na moju pamiatku*“ (Lk 22, 19), sa postará, aby sa sväté tajomstvo Kristovho tela a krvi sláviло a uctievalo ako „prameň a vrchol“²⁹ spoločenstva s Bohom a medzi bratmi a sestrami. Keď komunita

28 BENEDIKT XVI., *Príhovor generálnym predstaveným*, 22. mája 2006, in *Insegnamenti di Benedetto XVI*, II, 1, Città del Vaticano, 659; porov. *Znovu začať u Krista*, 24 – 26.

29 Porov. DRUHÝ Vatikánsky koncil, *Lumen gentium*, 1; *Znovu začať u Krista*, 26.

slávi a si uctieva dar Eucharistie vo vernej poslušnosti Pánovi, čerpá z nej inšpiráciu a silu pre svoje úplné odovzdanie sa Bohu, aby mohla byť znakom jeho nezištnej lásky voči ľudstvu a účinným odkazom na budúce dobrá.³⁰

c) *Autorita je povolaná podporovať dôstojnosť osoby* tým, že si všíma každého člena komunity a jeho proces rastu, ku každému pristupuje s úctou a zmyšľa o ňom pozitívne, ku všetkým prechováva úprimnú lásku, vie si pre seba nechať otázky, s ktorými sa mu iní zdôveria.

Je vhodné pripomenúť, že prv ako sa začne vyžadovať poslušnosť, ktorá je potrebná, treba praktizovať lásku, ktorá je nevyhnutná. Okrem toho pojem *komúnio* (hlboké vzájomné spoločenstvo) treba používať vhodným spôsobom, ktorý nemožno chápať ako určitý druh delegovania autority komunitě (s nepriamou výzvou ku každému, aby si „robil, čo sa mu páči“), ale ani ako viac-menej zahalené nanútenie svojho pohľadu (každý „nech robí to, čo si ja prajem“).

d) *Autorita je povolaná vstúpiť odvahu a nádej v ťažkostiach*. Ako Pavol a Barnabáš povzbudzovali svojich učeníkov poučujúc „*ich, aby vytrvali vo viere a že do Božieho kráľovstva máme vojsť cez mnohé súženia*“ (Sk 14, 22), tak má autorita pomáhať prijať ťažkosti prítomnej chvíle, pamätajúc, že ony sú súčasťou utrpení, ktorými je často poznačená cesta, ktorá vedie do Božieho kráľovstva.

Zoči-voči niektorým ťažkým situáciám zasväteného života, napríklad tam, kde sa zdá, že je jeho prítomnosť oslabená, ba dokonca, že sa vytráca, ten, kto

³⁰ Porov. *Sacramentum caritatis*, 8.37.81.

vedie komunitu, má pripomínať večnú hodnotu tohto druhu života, pretože dnes, ako aj v minulosti a ako vždy, nič nie je dôležitejšie, krajšie a pravdivejšie ako obetovať svoj život pre Pána a pre najmenších z jeho detí.

Vodca komunity je aj dobrým pastierom, ktorý venuje svoj život ovciam aj preto, že v ťažkých chvíľach necúvne, ale je prítomný, zaujíma sa o starosti a ťažkosti osôb, ktoré sú mu zverené do starostlivosti a osobne sa angažuje; ako milosrdný samaritán je pripravený liečiť prípadné rany. Okrem toho dokáže pokorne priznať svoje ohraničenia a potrebu, aby mu iní pomáhali, vie sa poučiť z vlastných neúspechov a prehier.

e) *Autorita je povolaná udržiavať živou charizmu vlastnej reholnej rodiny.* Konať ako autorita znamená dať sa do služieb charizmy vlastného inštitútu: inými slovami to znamená starostlivo ju chrániť a sprítomňovať v miestnej komunite, provincii, alebo v inštitúte, podľa plánov a smerníc, ktoré osobitným spôsobom určili generálne kapituly alebo podobné zhromaždenia.³¹ Autorita teda musí poznať charizmu inštitútu, osobne sa s ňou stotožniť pri vlastnej skúsenosti, aby ju potom mohla interpretovať vo vzťahu k bratskej komunite a včleniť do cirkevného a spoločenského kontextu.

f) *Autorita je povolaná udržiavať živým spolucítenie s Cirkvou (sentire cum Ecclesia).* Úlohou autority je pomáhať, aby zmysel pre vieru a cirkevné spoločenstvo uprostred ľudu, ktorý uznáva a chváli Boha za jeho divy tým, že svedčí o radosti, že mu patrí

³¹ Porov. *Vita consecrata*, 42.

v rámci veľkej rodiny, jednej, svätej a apoštolskej Cirkvi. Nasledovať Krista nemôže byť záležitosťou osamoteného námorníka, ale deje sa na spoločnej Petrovej lodi, ktorá odoláva búrkam. K dobrej plavbe zasvätená osoba prispieva svojou činorodou a radostnou vernosťou.³² Autorita bude musieť teda pripomínať, že „naša poslušnosť je v tom, že veríme s Cirkvou, myslíme a hovoríme s Cirkvou, spolu s ňou slúžime. Do týchto prvkov môžeme začleniť to, čo Pán Ježiš predpovedal Petrovi: ‚Pôjdeš ta, kam nebudeš chcieť‘. Nechať sa viesť tam, kam nechceme je podstatným rozmerom našej služby a práve takýto postoj nám umožňuje byť slobodnými“.³³

Spolu s cítením s Cirkvou (*sentire cum Ecclesia*), čo sa vždy odzrkadlilo v zakladateľoch a zakladateľkách, súvisí aj autentická spiritualita spoločenstva, to jest „účinná a citová jednota s biskupmi, v prvom rade s pápežom, stredobodom jednoty Cirkvi“:³⁴ voči nemu každá zasvätená osoba, aj vďaka sľubu poslušnosti, má prejavovať plnú a dôvernú poslušnosť.³⁵ V cirkevnom spoločenstve sa okrem toho vyžaduje verné stotožnenie sa s magistériom Svätého Otca a biskupov ako konkrétne svedectvo lásky voči Cirkvi a zanietenosti pre jej jednotu.³⁶

g) *Autorita je povolaná sprevádzať jednotlivé kroky permanentnej formácie.* Úloha autority, ktorá má sprevádzať na ceste života jej zverenú osobu, sa dnes javí čoraz dôležitejšia. Autorita túto úlohu plní nielen

32 Porov. *Mutuae relationes*, 34-35.

33 BENEDIKT XVI., *kázeň pri omši svätenia olejov* (20.marca 2008), in *L' Osservatore Romano*, 20.-21. marca 2008, s. 8.

34 *Znovu začať u Krista*, 32.

35 Porov. *Kódex kánonického práva*, kán. 590, § 2.

36 Porov. VC 46.

tým, že ponúka pomoc pri riešení možných problémov alebo pomáha prekonať prípadné krízy, ale aj tým, že má na zreteli normálny rast každej osoby a to v každej etape a veku jej existencie, aby tak bol zaistený ten „druh mladosti ducha, ktorá sa s časom nemení“³⁷ a ktorá zasvätenej osobe čoraz viac umožňuje „zmyšľať tak ako Ježiš Kristus“ (Flp 2, 5).

Autorita je teda zodpovedná udržiavať v každom vysokú úroveň snahy o formačnú disponovanosť, schopnosť poučiť sa zo života, slobody nechať sa iným formovať a cítiť sa byť zodpovedným za proces rastu každého. Komunitnému rastu napomáhajú vhodné prostriedky, ktoré nám tradícia odovzdala a dnes ich odporúčajú tí, ktorí majú trvalú skúsenosť na poli duchovnej formácie: spoločná reflexia nad Božím slovom, osobný a komunitný projekt, komunitné rozpoznávanie, revízia bratského života.³⁸

Služba autority vo svetle cirkevnej legislatívy

14. Predchádzajúce paragrafy opísali službu autority v zasvätenom živote vo vzťahu k hľadaniu Otcovej vôle a boli stanovené niektoré priority.

Aby sa tieto priority nechápali ako čisto voliteľné, zdá sa, že treba poukázať na osobitné prvky vykonávania autority podľa *Kódexu kánonického práva*.³⁹ V ňom sú pretlmočené do noriem evanjeliové črty moci, ktorú reholní predstavení vykonávajú v rôznych rovinách.

a) *Poslušnosť predstaveného*. Vychádzajúc z charakteristickej prirodzenosti úlohy (munus) cirkevnej

³⁷ *Vita consecrata*, 42.

³⁸ Porov. *Bratský život v spoločenstve*, 32.

³⁹ Porov. *Kódex kánonického práva*, kán. 617-619.

autority, kódex rehoľnému predstavenému pripomína, že on sám je povoláný byť prvým poslušným. Na základe prevzatého úradu má poslúchať Boží zákon, od ktorého pochádza jeho autorita a ktorému bude musieť vo svedomí vyúčtovať; potom má poslúchať zákony Cirkvi a rímskeho biskupa, ako aj právo vlastného inštitútu.

b) *Duch služby*. Potom, čo kódex poukázal na charizmatický pôvod služby a cirkevného sprostredkovania, podčiarkuje, že charakteristickou črtou každej autority v Cirkvi, ako aj autority rehoľného predstaveného, musí byť duch služby podľa Kristovho príkladu, ktorý „neprišiel, aby sa dal obsluhovať, ale aby slúžil“ (Mk 10, 45).

Keď ide o ducha tejto služby, poukazuje sa najmä na niektoré aspekty, ktorých verné zachovávanie pomôže, aby predstavení pri plnení tejto úlohy boli uznávaní ako tí, ktorí „sú poslušní Božej vôli“.⁴⁰

Preto je každý predstavený povoláný ako brat medzi bratmi alebo ako sestra medzi sestrami zviditeľniť lásku, ktorou Boh miluje svoje deti, vyhýbajúc sa na jednej strane každému postoju nadvlády a na druhej strane každej forme paternalizmu a maternalizmu.

To je možné, keď *sa spolubratom alebo spolusestrám dôveruje*, s úctou voči ich osobe sa pomáha ich dobrovoľnej poslušnosti⁴¹ a *vedie sa s nimi dialóg*, majú na zreteli, že ich súhlas má byť „v duchu viery a lásky v nasledovaní Krista poslušného“⁴² a nie z iných pohnútok.

40 *Tamže*, kán. 618.

41 *Tamže*, kán. 618.

42 *Tamže*, kán. 601.

c) *Pastoračná starostlivosť*. Kódex hovorí, že prvotný cieľ vykonávania rehoľnej moci je „usilovať sa o budovanie bratského spoločenstva v Kristovi, v ktorom sa má nadovšetko hľadať a milovať Boh“.⁴³ Preto v rehoľnej komunite autorita je v podstate pastoračnou autoritou, nakoľko je svojou prirodzenosťou úplne v službách budovania bratského života v komunite podľa ekleziálnej totožnosti vlastnej zasvätenému životu.⁴⁴

Hlavné prostriedky, ktoré má predstavený používať, aby mohol tento cieľ dosiahnuť, sa musia zakladať na viere: sú to predovšetkým počúvanie Božieho slova a liturgické slávenie.

No a nakoniec kódex hovorí o niektorých oblastiach osobitnej starostlivosti predstaveného voči bratom alebo sestrám: „primerane im majú pomáhať v osobných potrebách, o chorých sa svedomito starať a navštevovať ich, nespokojných karhať, malodušných potešovať, byť trpezliví voči všetkým“.⁴⁵

Poslaní ako Božie deti

15. Zasvätené osoby sú poslané k ľuďom, ktorí sú často ustarostení o svoju samostatnosť, žiarliví, keď ide o ich slobodu, obávajúci sa straty vlastnej nezávislosti. Zasvätená osoba svojou existenciou predstavuje možnosť inej cesty, ktorou možno realizovať svoj život: je to cesta, ktorej cieľom je Boh, jeho slovo je

43 *Tamže* kán. 619.

44 Totiž cieľom rehoľnej komunity je dosiahnuť a zviditeľniť Boží primát, ktorý je prvoradým cieľom zasväteného života a teda aj jeho prvou povinnosťou a prvým apoštolátom jednotlivých členov komunity. Porov. *tamže*, kán. 573; 607; 663.

45 *Tamže*, kán. 619.

svetlo a jeho vôľa vodkyňa. Na tejto ceste zasvätená osoba kráča pokojne, pretože vie, že ju sprevádzajú ruky starostlivého a prijímajúceho Otca; vie, že po jej boku sú bratia a sestry pobádaní tým istým Duchom, ktorý chce a vie, ako naplniť túžby, ktoré Boh zasial do srdca každej osoby.

Toto je prvé poslanie zasvätenej osoby: ona má svedčiť o slobode Božích detí, slobode, ktorá je stvárnovaná Kristovou slobodou, človeka slobodného slúžiť Bohu a blížnemu; okrem toho svojou bytosťou má hovoriť, že Boh, ktorý stvárnil ľudskú bytosť zo zeme (porov. *Gn 2, 7. 22*) a ju v lone matky utvoril (porov. *Ž 139, 13*) môže stvárnit jej život podľa vzoru Krista, nového a dokonale slobodného človeka.

DRUHÁ ČASŤ

AUTORITA A POSLUŠNOSŤ V BRATSKOM ŽIVOTE

„*Len jeden je váš Učiteľ, vy všetci ste bratia*“
(Mt 23, 8)

Nové prikázanie

16. Všetkým tým, ktorí hľadajú Boha, okrem prikázania „*milovať budeš Pána, svojho Boha, celým svojím srdcom, celou svojou dušou a celou svojou myslou*“, je dané aj druhé prikázanie, podobné prvému: „*Milovať budeš svojho bližneho ako seba samého*“ (Mt 22, 37 – 39). Ba Pán Ježiš dodáva: „*Milujte sa navzájom*“, pretože podľa kvality vašej lásky „*spoznajú všetci, že ste moji učeníci.*“ (Jn 13, 34 – 35). Budovanie bratských komunít je jedným zo základných záväzkov zasväteného života, ku ktorému sú členovia komunity povolaní tou istou láskou, ktorú do ich srdiec vliat Pán Ježiš. Totiž bratský život v komunite je konštitutívnym prvkom rehoľného života, výrečným znakom prítomnosti Božieho kráľovstva, ktorého účinky možno vidieť aj v ľudskej rovine.

Ak je pravda, že opravdivé komunity bez bratskej lásky nemôžu existovať, tak isto je pravda, že správny pohľad na poslušnosť a autoritu môže vhodne pomôcť prežívať v každodennosti prikázanie lásky, najmä keď ide o problémy, ktoré sa týkajú vzťahu medzi osobou a komunitou.

Autorita v službách komunity, komunita v službách Božieho kráľovstva

17. „Všetci, ktorých vedie Boží Duch, sú Božími synmi“ (Rim 8, 14): my sme teda sestrami a bratmi v miere, v akej je Boh Otcom, ktorý svojím Duchom vedie komunitu bratov a sestier tým, že ich pripodobňuje svojmu Synovi.

Do tohto obrazu zapadá úloha autority. Predstavení a predstavené v spojení s osobami, ktoré sú im zverené, sú poslaní budovať v Kristovi bratskú komunitu, v ktorej všetci hľadajú Boha a ho nadovšetko milujú, aby mohli uskutočniť jeho vykupiteľský projekt.⁴⁶ Autorita je teda v službách komunity ako Ježiš, ktorý umyl nohy svojim učeníkom, aby potom zase komunita mohla byť v službách Božieho kráľovstva (porov. Jn 13, 1 – 17). Vykonávať autoritu medzi bratmi znamená slúžiť im podľa príkladu toho, ktorý „položil svoj život ako výkupné za mnohých“ (Mk 10, 45), aby aj oni darovali svoj život.

Členovia komunity môžu iba vtedy naplno pochopiť, že ich poslušnosť predstavenému nielenže sa neprotiví slobode Božích detí, ale umožňuje jej vy-zrievať v súlade s Kristom, poslušným Otcovi, ak samotný predstavený žije v poslušnosti Kristovi a úprimne zachováva regulu.⁴⁷

Učeliví Duchu, ktorý vedie k jednote

18. To isté povolanie Boha spolu zhromaždilo členov komunity alebo rehoľného inštitútu (porov.

46 Porov. *Kódex kánonického práva*, kán. 619; 602; 618.

47 Porov. *Perfectae caritatis*, 14.

Kol 3, 15); jediná vôľa hľadať Boha ich vedie aj naďalej. „Život v spoločenstve je pre Cirkev i spoločnosť osobitným znakom zväzku, ktorý sa rodí zo spoločného povolania a spoločnej vôle poslúchať ho – zväzku, ktorý prekračuje všetky rozdiely rasy a pôvodu, jazyka a kultúry. V protiklade s duchom nezahody a rozdelenia, autorita a poslušnosť žiaria ako znak jediného otcovstva, ktoré pochádza od Boha, bratstva, zrodeného zo Svätého Ducha a vnútornej slobody tých, ktorí skladajú dôveru v Bohu napriek ľudským slabostiam jeho predstaviteľov“.⁴⁸

Duch Svätý každého uspôsobuje, aby bol disponovaný pre Božie kráľovstvo napriek rozličnosti darov a úloh (porov. *I Kor* 12, 11). Poslušnosť jeho jedinečnej činnosti zjednocuje komunitu vo svedectve o jeho prítomnosti; robí šťastnými kroky všetkých (porov. *Ž* 37, 23) a stáva sa základom bratského života, v ktorom všetci poslúchajú, aj keď s rozličnými úlohami. Hľadanie Božej vôle a ochota plniť ju je duchovným cementom, ktorý skupinu ochraňuje pred roztrieštením. Prichádza k nemu vtedy, keď prevládajú mnohé subjektívne prvky, ktorým chýba zjednocujúci princíp.

Za spiritualitu spoločenstva a komunitnú svätosť

19. Obnovené antropologické chápanie človeka v týchto posledných rokoch silne ukázalo, aký dôležitý je pre človeka rozmer medziludských vzťahov. Tento pohľad potvrdzuje aj obraz o ľudskej osobe, ktorý vyplýva zo Svätého písma a nepochybne ovplyvnil

⁴⁸ *Vita consecrata*, 92.

aj spôsob, akým sa chápu vzťahy v rámci reholnej komunity. Ona je dnes pozornejšia na hodnotu otvorenia sa druhému, na hodnotu vzťahu k odlišnosti a následného obohatenia každého.

Táto antropológia vzťahov mala na *spiritualitu spoločenstva* – ako sme už pripomenuli – aj nepriamy vplyv a pomohla obnoviť pojem *poslania*, na ktorom sa v duchu spolupráce a spoluzodpovednosti podieľa všetok Boží ľud. *Spiritualita hlbokého spoločenstva* sa črtá ako duchovné ovzdušie na začiatku tretieho tisícročia a teda ako aktívna a príkladná úloha zasväteného života na všetkých úrovniach. Je to jedinečná cesta budúcnosti veriaceho života a kresťanského svedectva. Ona nachádza neodvolateľné prepojenie na eucharistické tajomstvo, ktorého ústredné miesto sa čoraz viac chápe, keďže „*Eucharistia je konštitutívna pre samo bytie a činnosť Cirkvi*“ a „*v základoch Cirkvi sa javí ako tajomstvo spoločenstva*“.⁴⁹

Svätosť a poslanie sa uskutočňujú v komunite, nakoľko zmŕtvychvstalý Pán je prítomný uprostred nej a prostredníctvom nej,⁵⁰ urobil ju svätou a posvätil v nej všetky vzťahy. Nesľúbil Ježiš, že bude prítomný tam, kde sú dvaja alebo traja zhromaždení v jeho mene (porov. *Mt 18, 20*)? Takto sa brat a sestra stávajú sviatosťou Krista a sviatosťou stretnutia s Bohom, konkrétnou možnosťou môcť žiť podľa prikázania vzájomnej lásky. Cesta svätosti sa tak stáva cestou, po ktorej všetci spoločne kráčajú; nie je to cesta jednotlivca, ale čoraz viac je to cesta komunity: vzájomné prijímanie sa; zdieľanie darov, najmä

⁴⁹ *Sacramentum caritatis*, 15.

⁵⁰ Porov. *Vita consecrata*, 42.

daru lásky, odpustenia a bratského napomínania; spoločné hľadanie Božej vôle, teda Boha – bohatého na milosť a milosrdenstvo, ochota každého byť zodpovedným za cestu toho druhého.

V súčasnej kultúrnej atmosfére komunitná svätosť je možno presvedčivejším svedectvom ako svätosť jednotlivca: ona je prejavom večnej hodnoty, daru, ktorý nám zanechal Pán Ježiš. Osobitným spôsobom je to zjavné v medzinárodných a medzikultúrnych komunitách, ktoré si vyžadujú vysokú úroveň prijatia a dialógu.

Rola autority v raste bratskosti

20. Rast bratstva je výsledkom „usporiadanej“ lásky. Preto „je potrebné, aby bolo vlastné právo pri určovaní rôznych kompetencií spoločenstva, jeho rád, nositeľov úradov a predstaveného čo najexaktnejšie. Nedostatočná jasnosť v tejto oblasti je zdrojom zmätkov a konfliktov. Aj v „komunitných projektoch“, ktoré môžu napomôcť účasť na komunitnom živote a na jeho poslaní v rôznych prostrediach treba zaistiť, aby bola úloha a kompetencia autority dobre definovaná, samozrejme aj s ohľadom na stanoviny inštitútu.“⁵¹

V tomto rámci má autorita podporovať rast bratského života prostredníctvom služby počúvania a dialógu, vytvárania priaznivej atmosféry a zodpovednosti, účasti všetkých na veciach všetkých, vyváženej služby jednotlivcovi a komunite, rozoznávania, podporovania bratskej poslušnosti.

---

51 *Bratský život v spoločenstve*, 51.

a) *Služba počúvania*

S vykonávaním autority súvisí aj skutočnosť, že má ochotne vypočuť osoby, ktoré jej Pán zveril.⁵² Svätý Benedikt nástojí: „Opát nech zhromaždí celé spoločenstvo“; „na poradu treba pozvať všetkých, lebo Pán často vyjaví mladšiemu, čo je lepšie“.⁵³

Počúvanie je jednou z hlavných služieb predstaveného, pre ktorú by mal byť vždy disponovaný, najmä s tým, kto sa cíti byť osamoteným a potrebuje väčšiu pozornosť. Počúvať totiž znamená iného prijať bezpodmienečne, vytvoriť mu priestor vo vlastnom srdci. Preto počúvanie vyžaruje lásku a pochopenie, hovorí o tom, že druhý má svoju hodnotu a jeho prítomnosť i mienka sa berú do úvahy.

Ten, kto predsedá, si musí pamätať, že kto nevie počúvať brata alebo sestru, ani Boha nevie počúvať; že pozorné počúvanie umožňuje lepšie koordinovať sily a dary, ktoré Duch Svätý daroval komunite a súčasne pri rozhodnutiach má mať na zreteli aj ohraničenia a ťažkosti niektorého člena. Čas, ktorý venuje počúvaniu, nikdy nie je stratou; totiž počúvaním často môže predísť krízam a ťažkým chvíľam či už jednotlivca alebo komunity.

b) *Vytvorenie atmosféry, ktorá podporuje dialóg, zdieľanie a spoluzodpovednosť*

Autorita sa má usilovať vytvoriť prostredie dôvery tým, že podporí schopnosti a citlivosť každého člena komunity. Okrem toho slovami a skutkami má posilňovať presvedčenie, že bratstvo si vyžadujú účasť a teda informovanosť.

⁵² Porov. *Perfectae caritatis*, 14.

⁵³ SVÄTÝ BENEDIKT, *Regula* 3, 1.3.

Okrem počúvania má mať autorita v úcte úprimný a slobodný dialóg, aby bolo možné deliť sa s citmi, perspektívami a plánmi: v tejto atmosfére každý bude môcť vidieť, že jeho totožnosť je uznávaná a že sa má podieľať na vytváraní medziľudských vzťahov. Nebude sa báť uznať a prijať tie problémy, ktoré veľmi ľahko môžu vzniknúť, keď sa spoločne hľadá, spoločne pracuje, spoločne sa usiluje nájsť najlepšie cesty plodnej spolupráce; naopak bude hľadať príčiny prípadných nepohôd a nepochopení, a súčasne navrhne riešenia, s ktorými podľa možnosti väčšina súhlasí. Okrem toho pomôže prekonať akúkoľvek formu infantilizmu a odradiť od akéhokoľvek pokusu vyhnúť sa zodpovednosti alebo obchádzať náročné úlohy, uzatvoriť sa do svojho sveta a svojich záujmov a pracovať osamotene.

c) *Starostlivosť o prínos všetkých k veciam všetkých*

Ten, kto predsedá, je zodpovedný za konečné rozhodnutie,⁵⁴ ale musí k nemu dospieť nie sám alebo sama, ale predovšetkým tým, že si v čo najväčšej miere poslúži slobodným prínosom všetkých bratov alebo sestier. Komunita je taká, akou ju robia jej členovia: preto nevyhnutne treba stimulovať a motivovať prínos všetkých osôb, aby každá cítila povinnosť prispieť svojou čiastkou lásky, kompetentnosti a tvorivosti. Všetky ľudské zdroje totiž treba posilniť a nasmerovať ku komunitnému projektu tým, že ich zodpovedná osoba motivuje a rešpektuje.

Nestačí dať do spoločného iba materiálne dobrá, oveľa dôležitejšie je hlboké spoločenstvo dobier a osobných schopností, darov a talentov, intuícií a aspirácií,

⁵⁴ Porov. *Vita consecrata*, 43; *Bratský život v spoločenstve*, 50c; *Znovu začať u Krista*, 14.

no na prvom mieste je dôležité podporovať zdieľanie duchovných dobier, počúvanie Božieho slova, viery: „Bratský zväzok je tým silnejší, čím dôležitejší význam zaujíma v spoločenstve to, na čom sa všetci podieľajú“.⁵⁵

Pravdepodobne nie všetci budú disponovaní pre tento druh zdieľania: zoči-voči rôznym odporom autorita sa nezrieka projektu, ale sa bude rozvážne usilovať o rovnováhu tým, že bude trpezlivo povzbudzovať k dynamickému a iniciatívnemu spoločenstvu a nebude si nárokovať vidieť bezprostredné výsledky svojich snáh. Uzná, že Boh je jediný Pán, ktorý môže zasiahnuť a zmeniť srdcia ľudí.

d) *V službách jednotlivca a komunity*

Keď autorita zveruje rôzne úlohy, má mať na zreteli osobnosť každého spolubrata alebo spolusestry, ich ťažkosti a predpoklady, aby pri rešpektovaní slobody všetkých každý mohol vyjadriť svoje dary; súčasne nevyhnutne bude musieť brať do úvahy dobro komunity a službu dielu, ktoré jej bolo prípadne zverené.

Takéto zloženie cieľov nie je vždy ľahké uskutočniť. V týchto prípadoch je nevyhnutne potrebná vyrovnanosť autority, ktorá na jednej strane dokáže zachytiť pozitívne prvky každého člena komunity a čo najlepšie využiť sily, ktoré má k dispozícii, a na druhej strane sa usiluje o rovnováhu správnosti úmyslov, ktorá jej umožní byť vnútorne slobodnou, nie príliš ustarostenou o to, či bude obľúbená alebo či každému vyhoví, a ktorá jej súčasne umožní jasne poukázať na pravý význam poslania zasvätenej osoby, ktoré nemožno zredukovať na valorizáciu jej darov.

---

⁵⁵ *Bratský život v spoločenstve*, 32.

Tak isto je nevyhnutné, aby zasvätená osoba prijala v duchu viery a z Otcových rúk zverenú úlohu, aj keď nie je v plnej zhode s jej túžbami a očakávaniami, alebo so spôsobom, akým ona sama chápe Božiu vôľu. Môže síce svoje ťažkosti vyjadriť (ba má o nich otvorene hovoriť, pretože tým prispieva k pravde), no poslúchať v týchto prípadoch znamená vložiť sa do konečného rozhodnutia autority na základe presvedčenia, že takáto poslušnosť je vzácnym, i keď bolestným prínosom k budovaniu Božieho kráľovstva.

e) *Komunitné rozpoznanie*

„V atmosfére bratskosti, oživovanej Svätým Duchom, každý člen spoločenstva vedie s ostatnými plodný dialóg, aby nachádzal Otcovu vôľu, a v osobe predstaveného si všetci uvedomujú prejav Božieho otcovstva, ako aj Bohom udelenej autority v službe rozlišovania a spoločenstva“.⁵⁶

V niektorých prípadoch, keď to vlastné právo predpokladá alebo si to vyžaduje dôležitosť rozhodnutia, ktoré treba urobiť, komunita je povolaná hľadať odpoveď prostredníctvom rozpoznavania, v ktorom treba počúvať, čo Duch hovorí komunite (porov. Zjv 2, 7).

Ak sa má opravdivé rozpoznanie zaoberať najdôležitejšími rozhodnutiami, vtedy by duch rozpoznavania mal byť charakteristickou črtou každého procesu rozhodovania, ktorý dokáže zapojiť celú komunitu. Pred každým rozhodnutím by teda nemal chýbať čas na osobnú modlitbu a reflexiu spolu s viacerými dôležitými postojmi, aby bolo možné

---

⁵⁶ *Vita consecrata*, 92.

spoločne zvoliť to, čo je správne a Bohu milé. Niektoré z týchto postojov:

– byť rozhodnutý nič iné nehľadať, iba Božiu vôľu: to znamená nechať sa inšpirovať spôsobom, akým koná Boh a ako nám ho zjavujú Sväté písmo a dejiny charizmy inštitútu. Pritom treba mať na zreteli, že evanjeliová logika zoči-voči tej ľudskej, ktorá vyhľadáva úspech, účinnosť, uznanie, je často „prevrátená naruby“;

– ochotne uznať, že každá sestra alebo každý brat je schopný zachytiť pravdu, aj keď čiastočnú, a teda prijať ich mienku ako sprostredkovanie, ktorým možno spoločne objaviť Božiu vôľu, ba dokonca uznať, že idey iných sú lepšie ako tie vlastné;

– byť pozorný na znamenia doby, na očakávania ľudí, na potreby chudobných, na naliehavosť evanjelizácie, na priority Cirkvi – univerzálnej a miestnej –, i na smernice generálnych kapitúl a generálnych predstavených;

– byť slobodnými voči predsudkom, pred prehnanou naviazanosťou na svoje názory, strnulými alebo skreslenými schémami, postojmi, ktoré vyhrocujú odlišnosť pohľadov;

– mať odvahu motivovať vlastné názory a postoje, ale aj otvoriť sa novým perspektívam a zmeniť svoj zorný uhol pohľadu;

– mať pevné predsavzatie udržať jednotu v každom prípade, akékoľvek by bolo konečné rozhodnutie.

Komunitné rozpoznávanie nenahrádza podstatu a úlohu autority, ktorej prináleží definitívne rozhodnutie; avšak autorita nemôže ignorovať skutočnosť, že komunita je privilegovaným miestom, kde možno

Božiu vôľu spoznať a prijať. V každom prípade rozpoznanie je jednou z najdôležitejších okolností zasväteného bratstva, v ktorom sa jasne vyníma ústredné postavenie Boha ako posledného cieľa, ktorý všetci hľadajú, ako aj zodpovednosť a prínos každého na ceste, po ktorej všetci kráčajú k pravde.

f) *Rozpoznávanie, autorita a poslušnosť*

Autorita má byť trpezlivá počas delikátneho procesu rozpoznávania, ktorého jednotlivé etapy má sledovať a podržať ich v najkritickejších chvíľach, no tak isto má dôsledne požadovať, aby sa plnilo to, čo sa už rozhodlo. Má si dávať pozor, aby neabdikovala na svoju zodpovednosť len preto, že má rada pokojný život alebo zo strachu, aby nenarazila na precitlivosť niekoho. Nebude sa vyhýbať zodpovednosti za situácie, v ktorých bude treba urobiť jasné a niekedy aj nepríjemné rozhodnutia.⁵⁷ Opravdivá láska ku komunite pomáha autorite zlúčiť rozhodnosť s trpezlivosťou, počúvanie každého s odvahou urobiť rozhodnutia a prekonať tak pokušenie zostať hluchou a nemou.

Nakoniec však treba poznamenať, že komunita nemôže existovať v stave trvalého rozpoznávania. Po dobe rozpoznávania nasleduje čas poslušnosti, to jest vykonanie toho, čo sa už rozhodlo: obe časti treba totiž prežívať v duchu poslušnosti.

g) *Bratská poslušnosť*

Svätý Benedikt ku koncu svojej *Reguly* tvrdí: „Dobro poslušnosti majú všetci preukazovať nielen opátovi, ale nech sa bratia tak poslúchajú aj medzi sebou s vedomím, že touto cestou poslušnosti sa ide

---

⁵⁷ *Tamže*, 43.

k Bohu“.⁵⁸ „V tejto horlivosti nech sa so zanietenou láskou mnísi cvičia tak, aby sa predbiehali vzájomne v úctivosti. Svoje telesné a mravné slabosti nech znášajú s najväčšou trepezlivosťou, nech sa predbiehajú v poslušnosti. Nikto nech nehľadá svoj vlastný prospech, ale viac toho iného“.⁵⁹ A svätý Bazil Veľký sa pýta: „Akým spôsobom treba poslúchať jedni druhých?“. A odpovedá: „Tak ako sluhovia svojich pánov, podľa príkazu Pána: Kto chce byť medzi vami veľký, nech sa stane posledným a sluhom všetkých“ (porov. *Mk* 10, 44); potom dodáva tieto pôsobivé slová: „*Lebo ani Syn človeka neprišiel, aby sa dal obsluhovať, ale aby slúžil*“ (*Mk* 10, 45); a podľa toho, čo hovorí apoštol: „navzájom si slúžte prostredníctvom lásky Ducha“ (porov. *Gal* 5, 13).⁶⁰

Opravdivé bratstvo sa zakladá na uznaní dôstojnosti brata alebo sestry, a uskutočňuje sa tým, že predstavený je voči inému pozorný, vníma jeho potreby, dokáže sa tešiť z jeho darov a z toho, čo dosiahol, je ochotný venovať mu svoj vlastný čas, aby ho mohol počúvať a nechať si veci vysvetliť. To si však vyžaduje, aby bola osoba vnútorne slobodná.

Nie je, samozrejme, slobodný ten, kto je presvedčený, že jeho názory a riešenia sú vždy najlepšie; kto si myslí, že môže sám rozhodnúť bez nejakého sprostredkovania pri spoznávaní Božej vôle; kto si myslí, že je vždy na správnej strane a nepochybuje o tom, že sa iba iní majú zmeniť; kto myslí iba na svoje veci a nevšima si potreby iných; kto si myslí,

58 SVÄTÝ BENEDIKT, *Regula* 71, 1-2.

59 *Tamže*, 72, 3-7.

60 SVÄTÝ BAZIL, *Kratšie reguly*, 115; Pg 31, 1161.

že poslúchať je vecou minulosti a nepatrí do dnešného čoraz viac rozvinutého sveta.

Slobodná je však tá osoba, ktorá je stále pozorná a ochotná zachytiť v každej situácii života a predovšetkým v každej osobe, ktorá žije po jej boku, sprostredkovanie Pánovej vôle, akokoľvek by sa jej javila tajomná. Preto „*nám Kristus vydobyl slobodu... Nedávajte sa znova zapriať do jarma otroctva*“ (Gal 5, 1). On nás oslobodil, aby sme sa mohli stretnúť s Bohom na nespočetných cestách každodenného života.

„Kto bude chcieť byť medzi vami prvý, bude vaším sluhom“ (Mt 20, 27)

21. Zobrať na seba zodpovednosť, ktorá vyplýva z úlohy autority, môže sa dnes javiť ako veľmi ťažké bremeno. Vyžaduje si to pokoru stať sa sluhom a služkou iných. Predsa však je vždy dobré pripomenúť prísne slová, ktoré Pán povedal tým, ktorí sú vystavení pokušeniu zaodiť svoju autoritu do svetskej prestíže: „*Kto bude chcieť byť medzi vami prvý, bude vaším sluhom. Ako ani Syn človeka neprišiel dať sa obsluhovať, ale slúžiť a položiť svoj život ako výkupné za mnohých*“ (Mt 20, 27 – 28).

Kto vo svojom úrade hľadá prostriedok, aby mohol vyniknúť alebo aby sa mohol presadiť, jasne sa stavia mimo evanjeliového vzoru autority. Pozornosť si teda zaslúžia slová, ktorými sa svätý Bernard obracal na svojho učeníka, ktorý sa stal nástupcom svätého Petra: „*Pouvažuj, či si urobil pokrok na ceste čnosti, múdrosti, rozumnosti, dobroty. Si viac arogantný alebo viac pokorný? Viac dobrotivý alebo*

vypínavý? Viac blahosklonný alebo viac neoblomný? Čo si v sebe rozvinul: Božiu bázeň alebo nebezpečnú bezohľadnosť?“.61

Poslúchať nie je ľahké ani v tých najlepších podmienkach; no ľahšie je poslúchať vtedy, keď zasvätená osoba vidí, že autorita sa vkladá do pokornej a čínorodej služby a poslania: ide o autoritu, ktorá sa napriek všetkým svojim ohraničeniam usiluje znovu sprítomniť vo svojom konaní postoje a pocity Dobrého pastiera.

„Prosím aj tú [sestru], ktorá bude v službe viac sestrám, – hovorí vo svojom duchovnom závete svätá Klára z Assisi – aby sa usilovala vynikať nad ostatnými skôr čnosťami a svätými mravmi, než úradom, aby ju sestry, strhnuté jej príkladom, poslúchali nielen z povinnosti, ale skôr z lásky“.62

Bratský život ako poslanie

22. Zasvätené osoby, na čele ktorých je autorita, sa často majú konfrontovať s novým prikázaním, ktoré všetko obnovuje: „*Milujte sa navzájom, ako som ja miloval vás*“ (Jn 15, 12).

Milovať tak ako miloval Pán znamená nepozastaviť sa pri osobnej zásluhe bratov a sestier, ale pozeráť sa ďalej; znamená poslúchať nie vlastné túžby, ale Boha, ktorý hovorí prostredníctvom stavu a potrieb bratov a sestier. Treba pripomenúť, že čas, ktorý sa venuje zlepšeniu kvality bratského života, nie je strastou, pretože, ako viac ráz podčiarkol blahej pamäti

61 SVÄTÝ BERNARD, *De consideratione*, II, XI, 20: PL 182,754D.

62 SVÄTÁ KLÁRA Z ASSISI, *Závet*, 61 – 62.

Ján Pavol II, „všetka plodnosť rehoľného života závisí od kvality bratského života“.⁶³

Úsilie budovať bratské komunity nie je iba prípravou na poslanie, ale je aj jej súčasťou, nakoľko „bratské spoločenstvo ako také je už samo osebe apoštolátom“.⁶⁴ Byť poslaní ako komunity, ktoré každý deň budujú bratstvo a neustále hľadajú Božiu vôľu, znamená potvrdiť, že nasledovaním Pána Ježiša možno uskutočniť nový a ľudský spôsob vzájomného spoločenáživania.

---

63 JÁN PAVOL II., *príhovor počas plenárneho zhromaždenia Kongregácie pre zasvätený život a spoločnosti apoštolského života* (20. novembra 1992), in AAS 85 (1993), 905; porov. *Bratský život v spoločenstve*, 54; 71.

64 *Bratský život v spoločenstve*, 54.

TRETIA ČASŤ

POSLANIE

„Ako mňa poslal Otec, aj ja posielam vás“
(Jn 20, 21)

*Vložiť sa do poslania celou svojou bytosťou
ako Pán Ježiš*

23. Pán Ježiš nám svojou formou života umožňuje pochopiť, že poslanie a poslušnosť si navzájom patria. Pán Ježiš sa v evanjeliách vždy predstavuje ako „poslaný Otcom, aby plnil jeho vôľu“ (porov. Jn 5, 36 – 38; 6, 38 – 40; 7, 16 – 18); vždy plní veci, ktoré sa Otcovi zapáčili. Možno povedať, že celý Ježišov život je poslaním Otca. On je poslaním Otca.

Ako Slovo prišlo s poslaním a vtelilo sa do človečenstva, s ktorým sa stotožnilo, aj my spolupracujeme na poslaní Krista a umožňujeme mu, aby ho priviedol k plnosti predovšetkým tým, že ho prijímame a stávame sa tak priestorom jeho prítomnosti a teda pokračovaním jeho života v dejinách, aby sme iným dali možnosť sa s ním stretnúť.

Ak berieme do úvahy, že Kristus počas svojho života a pôsobenia bol dokonalým *Amen* (porov. Zjv 3, 14), dokonalým *áno*, ktoré povedal Otcovi (porov. 2 Kor 1, 20) a že povedať *áno* znamená jednoducho poslúchať, tak vtedy nemožno myslieť na poslanie inak, iba ak vo vzťahu k poslušnosti. Angažovať sa v poslaní vždy znamená, že osoba je poslaná. Poslanie teda úzko súvisí s tým, kto osobu posiela,

ale aj so samotným obsahom poslania, ktoré treba vykonať. A preto aj samotný pojem poslania možno veľmi ťažko pochopiť bez úzkeho vzťahu k poslušnosti. Totiž existuje vážne riziko, že sa zredukuje iba na niečo, čo sa vzťahuje iba na seba samého, alebo iba na úlohu, ktorú treba splniť s cieľom dosiahnuť vlastnú realizáciu a teda s rizikom, že si ju zasvätená osoba bude viac-menej samostatne riadiť.

Poslanie slúžiť

24. Svätý Ignác z Loyoly vo svojich *Duchovných cvičeniach* píše, že Pán všetkých povoláva. Potom pokračuje: „Kto chce ísť so mnou, musí sa so mnou namáhať, aby nasledujúc ma v námahe, nasledoval ma aj v sláve“.⁶⁵ Ako v minulosti, tak aj dnes poslanie musí čeliť viacerým ťažkostiam. Možno im čeliť iba milosťou, ktorá prichádza od Pána s pokorným a silným vedomím, že nás on poslal a že práve preto môžeme počítať s jeho pomocou.

Vďaka poslušnosti máme istotu, že slúžime Pánovi, že sme „služobníci a služobnice Pána“ vo svojom konaní a utrpení. Táto istota je prameňom bezpodmienečnej angažovanosti, vytrvalej vernosti, vnútorného pokoja, nezištnej služby, vloženie sa so všetkými svojimi najlepšimi silami. „Tí, ktorí poslúchajú, môžu mať istotu, že naozaj plnia poslanie a idú za Kristom, že neplnia len vlastné priania a očakávania. Na základe toho majú istotu, že ich vedie Kristov Duch a že aj uprostred najväčších ťažkostí ich podopiera jeho bezpečná ruka (porov. Sk 20, 22n.)“.⁶⁶

⁶⁵ SVÄTÝ IGNÁC Z LOYOLY, *Duchovné cvičenia*, 95,4-5.

⁶⁶ *Vita consecrata*, 92.

Sme v poslaní vtedy, keď nesledujeme osobné uplatnenie, ale na prvom mieste sme vedení túžbou plniť Božiu vôľu. Táto túžba je dušou modlitby („Príď kráľovstvo tvoje, buď vôľa tvoja“) a silou apoštolátu. Poslanie si vyžaduje angažovanosť všetkých ľudských darov a schopností, ktoré sa podieľajú na spáse, keď sú vložené do rieky Božej vôle, ktorá nosí pomimuteľné veci do oceánu večných vecí, kde bude Boh – nekonečné šťastie – všetko vo všetkom (porov. *1 Kor 15, 28*).

Autorita a poslanie

25. Preto je potrebné, aby sa autorite vo vzťahu k poslaniu a vernosti k vlastnej charizme uznala dôležitá úloha. Táto úloha nie je ľahká a nechýbajú ani ťažkosti a nedorozumenia. V minulosti riziko mohlo prichádzať zo strany autority, ktorá sa prevažne zameriavala na riadenie činnosti, čím vznikalo nebezpečenstvo, že sa zanedbávali osoby; dnes však môže vzniknúť riziko z prehnanej obavy autority, že narazí na osobnú nedotklivosť jednotlivcov alebo na roztrieštenosť kompetencií a zodpovedností, čo oslabuje koncentráciu síl na spoločný cieľ a marí samotnú úlohu autority.

Autorita však nie je zodpovedná iba za animáciu komunity, ale jej úlohou je aj koordinovať rôzne zložky podriadené poslaniu, rešpektujúc roly podľa vnútorných noriem inštitútu. Ak autorita nemôže (a nemá) všetko robiť, tak je posledná, ktorá je zodpovedná za všetko.⁶⁷

---

⁶⁷ *Tamže*, 43.

Autorita dnes musí čeliť viacerým výzvam, ktoré jej prekladá súčasná chvíľa, keď má za úlohu koordinovať sily, ktoré treba investovať do poslania. Tu sú niektoré úlohy, ktoré sa v službe autority pokladajú za dôležité. Autorita:

a) *Povzbudzuje prebrať zodpovednosť a ako takú ju rešpektuje*

U niektorých zodpovednosť môže vzbudiť pocit strachu. Preto má autorita svojim spolupracovníkom vliať kresťanskú silu a odvahu čeliť ťažkostiam, prekonať obavy a pokušenie vyhýbať sa každej zodpovednosti.

Má sa starať o to, aby sa nedelila iba s informáciami, ale aj so zodpovednosťou a pritom každého rešpektovala v jeho správnej samostatnosti. Zo strany autority si to teda vyžaduje trpezlivú koordináciu a zo strany zasvätenej osoby úprimnú ochotu spolupracovať.

Autorita má „byť prítomná“ vtedy, keď je to potrebné a podporovať v členoch komunity pocit vzájomnej závislosti, ktorá má ďaleko či už od infantilnej naviazanosti, alebo od sebestačnej nezávislosti. Toto všetko je výsledkom tej vnútornej slobody, ktorá každému umožňuje pracovať a spolupracovať, iných zastúpiť a nechať sa vymeniť, byť protagonistom a prispieť svojou časťou aj vtedy, keď je osoba v úradí.

Kto vykonáva službu autority, dá si pozor, aby neupadol do pokušenia osobnej samostatnosti, totiž, aby si nemyslel, že všetko závisí od neho alebo od nej a že nie je až také dôležité a užitočné podporovať širokú účasť komunity, pretože je lepšie urobiť jeden krok spoločne, ako dva (alebo aj viacej) sami.

b) *Pozýva prijať odlišnosti v duchu hlbokého spoločensva*

Rýchlo prebiehajúce kultúrne zmeny spôsobujú nielen štruktúrne premeny, ktoré majú dopad na aktivity a poslanie, ale môžu podnietiť aj napätia vnútri komunity, kde rôzne druhy kultúrnej alebo duchovnej formácie rôznym spôsobom interpretujú znaky čias a teda ponúkajú odlišné, nie vždy zlučiteľné plány. Vzhľadom na minulosť tieto situácie sa dnes môžu objavovať častejšie, pretože rastie počet komunit, zložených z osôb, ktoré pochádzajú z rôznych národov alebo kultúr a výraznejšie sú aj generačné odlišnosti. Autorita je povolaná v duchu hlbokého spoločensva slúžiť aj týmto zložitým komunitám, pomáhať im, aby svetu, ktorý je dnes poznačený mnohými rozdeleniami, ponúkali svedectvo, ktoré možno napriek odlišnosti spoločne prežívať a navzájom sa milovať. Bude sa teda musieť pridržať niektorých teoreticko-praktických princípov:

- pripomínať, že v duchu evanjelia, konflikt názorov nikdy nie je konfliktom osôb;

- upozorňovať, že pluralita perspektív podporuje prehĺbenie otázok;

- podporovať komunikáciu, aby slobodná výmena názorov a ideí vyjasnila pozície a umožnila poukázať na kladný príspevok každého;

- pomáhať zbaviť sa egocentrizmu a etnocentrizmu, ktoré majú sklón pripisovať iným príčiny každého zla, aby sa tak dospelo ku vzájomnému pochopeniu;

- umožniť iným pochopiť, že ideálom nie je mať komunitu bez konfliktov, ale komunitu, ktorá je ochotná čeliť vlastným napätiam a kladne ich riešiť,

hľadať riešenia, ktoré nebudú ignorovať žiadne z hodnôt, ktoré treba brať do úvahy.

c) *Udržiava rovnováhu medzi rôznymi rozmermi zasväteného života*

Totíž aj medzi nimi môže prísť k napätiu. Autorita musí dohliadať, aby jednota života bola zachovaná a de facto bola v čo najväčšej miere rešpektovaná rovnováha medzi časom, venovaným modlitbe a časom, venovaným práci, medzi jednotlivcom a komunitou, medzi prácou a oddychom, medzi pozornosťou k spoločnému životu a pozornosťou k svetu a Cirkvi, medzi osobnou a komunitnou formáciou.⁶⁸

Jednou z najdelikátnejších rovnováh je rovnováha medzi komunitou a poslaním, medzi životom *ad intra* a životom *ad extra*.⁶⁹ Zvyčajne naliehavosť vecí, ktoré treba urobiť, spôsobuje, že sa zanedbávajú tie veci, ktoré sa týkajú komunity a keďže sú dnes ľudia čoraz viac povolání konať ako jednotlivci, treba, aby sa rešpektovali niektoré nezrieknutelné pravidlá, ktoré sú garantom ducha bratskosti v apoštolskej komunite a apoštolskej citlivosti v bratskom živote.

Preto je dôležité, aby autorita bola garantom týchto pravidiel a všetkým, ale i jednotlivcom pripomínala, že keď je osoba z komunity poverená poslaním alebo vykonáva akúkoľvek apoštolskú činnosť, aj keď pôsobí sama, vždy koná v *mene rehoľného inštitútu* alebo *komunity*. Ona totiž môže vykonávať konkrétnu činnosť len vďaka tomu, že namiesto nej niekto z komunity daroval svoj čas, alebo jej poradil, či odovzdal jej určitého ducha. Často sa však stáva, že

68 Porov. *Bratský život v spoločnosti*, 50.

69 Porov. *tamže*, 59.

ten, kto zostáva v komunite, zastupuje v domových prácach a povinnostiach osobu, ktorá má vonku svoje záväzky, alebo sa za ňu modlí a podporuje ju svojou vernosťou.

Preto je povinnosťou apoštola nielen byť za tieto veci vďačným, ale má byť úzko spojený s vlastnou komunitou vo všetkom, čo robí; nemá si to privlastňovať, ale za každú cenu sa má usilovať kráčať spolu, a ak je potrebné, má vedieť počkať na toho, kto je pomalší: to znamená, že má brať do úvahy prínos každého, podieľať sa v čo najväčšej miere na radoostiach a námáhach, tušeniach a neistotách, aby všetci bez závidosti a žiarlivosti cítili apoštolát toho druhého ako vlastný.

d) *Má milosrdné srdce*

Svätý František z Assisi napísal v jednom liste istému predstavenému tieto rady, ktoré sa týkajú prípadných osobných slabostí jeho spolubratov: „Či miluješ Pána a mňa, jeho i tvojho sluhu, chcem spoznať z toho, či takto budeš konať, že totiž nebude na svete takého brata, ktorý by zhrešil, ako len najviac mohol zhrešiť, a ktorý by potom, keď sa pozrie do tvojich očí, nikdy neodišiel bez tvojho milosrdenstva, ak hľadá milosrdenstvo. A keby milosrdenstvo nehľadal, ty sa ho spýtaj, či nechce milosrdenstvo. A keby potom i tisíckrát pred tvojimi očami zhrešil, miluj ho viac ako mňa kvôli tomu, aby si ho pritiahol k Pánovi. A nad takými sa zľutuj“.⁷⁰

Autorita je povolaná rozvíjať pedagogiku odpustenia a milosrdenstva, to jest byť nástrojom Božej lásky, ktorá prijíma, napomína a vždy dáva novú možnosť bratovi alebo sestre, ktorí urobia chybu

⁷⁰ SVĚTÝ FRANTIŠEK Z ASSISI, *List predstavenému*, 7-10.

alebo upadnú do hriechu. Predovšetkým si má pripomínať, že bez nádeje na odpustenie osoba má ťažkosť znovu vykročiť na cestu a nevyhnutne má sklon pridávať zlo k zlu a zlyhanie k zlyhaniu. Kým perspektíva milosrdenstva hovorí, že Boh je schopný aj zo situácií hriechu vyvodiť cestu k dobru.⁷¹ Nech sa teda autorita usiluje, aby celá komunita prijala za svoj tento štýl milosrdenstva.

e) *Má zmysel pre spravodlivosť*

Ak možno výzvu svätého Františka, odpustiť spolubratovi, ktorý hreší, pokladať za všeobecné pravidlo, treba uznať, že u členov niektorých rehoľných spoločností môžu existovať také prejavy správania, ktoré bližnemu vážne škodia a súvisia so zodpovednosťou voči vonkajším osobám, ako aj vo vzťahu k samotnej inštitúcii, ktorej sú členmi. Ak treba mať pochopenie pre previnenia jednotlivcov, tak isto je potrebné mať rigorózný zmysel pre zodpovednosť a lásku voči tým, ktorí boli prípadne poškodení nekorektným správaním nejakej zasvätenej osoby.

Ten spolubrat alebo tá spolusestra, ktorá urobí chybu, má vedieť, že sa má osobne zodpovedať za dôsledky svojich skutkov. Mať pochopenie pre spolubrata alebo spolusestru spravodlivosť nevylučuje, najmä vo vzťahu k bezbranným osobám a obetiam zneužitia. Byť ochotným uznať vlastné zlo a zobrať zaň zodpovednosť a dôsledky je už súčasťou cesty, ktorá vedie k milosrdenstvu: aj v prípade Izraela, ktorý sa vzdialil od Pána, prijať dôsledky zla (je to skúsenosť exilu) je prvým krokom cesty obrátenia a snahy znovu hlbšie objaviť vlastný vzťah k nemu.

⁷¹ Porov. JÁN PAVOL II., *Dives in misericordia*, 6.

f) *Podporovať spoluprácu s laikmi*

Čoraz väčšia spolupráca s laikmi v dielach a aktivitách, ktoré majú na starosti zasvätené osoby, kladie pred komunitu alebo aj pre autoritu nové otázky, ktoré si vyžadujú nové odpovede. „Účasť laikov nezriedka prináša neočakávané plodné objavy, týkajúce sa niektorých aspektov charizmy“, nakoľko sú pozvaní vnášať „do života rehoľných rodín cenný vklad svojej skúsenosti a svojej špecifickej služby“.72

Aby bolo možné dosiahnuť vzájomnú spoluprácu medzi rehoľnými osobami a laikmi – ako už bolo vhodne pripomenuté – „potrebné sú rehoľné spoločenstvá s jasnou, vnútorne osvojenou a žitou charizmatickou identitou, ktoré sú schopné odovzdávať ju a ochotné podeliť sa o ňu; rehoľné spoločenstvá s hlbokým prežívaním svojej spirituality a s misijným zápalom, s ktorým chcú odovzdať rovnakého ducha i evanjelizačné nadšenie; rehoľné spoločenstvá, ktoré vedia oživiť a povzbudiť laikov k tomu, aby s nimi uplatňovali charizmu ich inštitútu, rešpektujúc ich sekulárnu povahu a odlišný spôsob života, a ktoré ich pozvú objavovať nové formy, ako uskutočňovať vlastnú charizmu a poslanie. Takto sa rehoľné spoločenstvo môže stať centrom, ktoré vyžaruje a prebúdza duchovnú silu, šíri bratstvo, ktoré plodí bratstvo, ako aj centrom spoločenstva a spolupráce v Cirkvi, kde sa zjednocujú rôzne príspevky k budovaniu Kristovho tela, Cirkvi“.73

Okrem toho je potrebné presne definovať a stanoviť kompetencie a zodpovednosti či už laikov alebo

---

72 *Vita consecrata*, 55; porov. *Znovu začať u Krista*, 31.

73 *Bratský život v spoločenstve*, 70.

zasvätených osôb, ako aj sprostredkujúcich útvarov (administratívne rady a pod.). V tomto všetkom rola toho, kto predsedá komunite zasvätených osôb, je nenahraditeľná.

Poslušnosti, ktoré sú ťažké

26. Môže sa stať, že pri vykonávaní konkrétneho poslania niektoré poslušnosti sa môžu zdať veľmi ťažké, nakoľko sa často perspektívy alebo spôsoby apoštolskej a charitatívnej činnosti vnímajú a chápu odlišným spôsobom. Zoči-voči niektorým ťažkým poslušnostiam, ktoré sa navonok niekedy zdajú byť až „absurdné“, môže vzniknúť pokušenie podľahnúť znechuteniu alebo dokonca pokušeniu odísť: Oplatí sa pokračovať? Nemohol by som lepšie uskutočniť svoje predstavy v inom kontexte? Načo sa ničiť v neplodných napätiach?

Už svätý Benedikt sa zaoberal otázkou poslušnosti, ktorá je veľmi „náročná alebo dokonca, ktorú nemožno vykonať“; a svätý František z Assisi bral do úvahy prípad, keď „podriadený vidí veci, ktoré sú lepšie a užitočnejšie pre jeho dušu, než tie, ktoré mu nariadi predstavený“. Otec mníšstva odpovedá tak, že žiada slobodný, otvorený, pokorný a dôverný dialóg medzi opátom a mníchom; avšak na konci, ak je o to požiadaný, mních „nech poslúchne z lásky dôverujúc v Božiu pomoc“. ⁷⁴ Svätec z Assisi zase vyzýva k „poslušnosti z lásky“, v ktorej brat dobrovoľne obetuje svoje náhľady a vykonáva požadovaný príkaz, „keďže to zodpovedá Bohu i bližnému“; ⁷⁵ a vidí

⁷⁴ SVÄTÝ BENEDIKT, *Regula* 68, 5.

⁷⁵ *Tamže*, III, 6.

dokonalú poslušnosť aj tam, kde – i keď nemôže poslúchnuť, pretože sa mu prikazuje „niečo proti jeho duši“ –, zasvätená osoba neprerušuje jednotu s predstaveným a komunitou, ba dokonca z tohto dôvodu je ochotná znášať aj prenasledovanie. „Lebo – poznamenáva svätý František – kto radšej podstúpi prenasledovanie, než by chcel byť oddelený od bratov, rozhodne ostáva v dokonalej poslušnosti, keďže dáva svoj život za svojich bratov“.⁷⁶ Takto sa pripomína, že láska a hlboké spoločenstvo bratov predstavujú najvyššie hodnoty, ktorým sú podriadené aj autorita a poslušnosť.

Na jednej strane však treba uznať a pochopiť určitú naviazanosť na vlastné názory a presvedčenia, nakoľko sú výsledkom postupne dozretých úvah alebo skúseností a je správne, ak sa ich osoba usiluje prostredníctvom úprimného a konštruktívneho dialógu chrániť a rozvíjať, samozrejme, vždy v perspektíve Božieho kráľovstva; na druhej strane však netreba zabúdať, že vzorom je vždy Ježiš z Nazareta, ktorý aj v utrpení prosil Boha, aby mohol splniť jeho otcovskú vôľu a necúvol ani pred smrťou na kríži (porov. *Hebr 5, 7 – 9*).

Keď sa zasvätená osoba požiada, aby sa zriekla svojich názorov alebo vlastných plánov, ona môže niekedy prežívať vnútorný zmätok a pocit, že ju autorita odmieta alebo môže v sebe vnímať „*silné výkriky a slzy*“ (*Hebr 5, 7*) a prosiť, aby ju minul tento horký kalich. Je to však aj chvíľa, v ktorej sa môže zveriť Otcovi, aby sa splnila jeho vôľa a mala tak celou svojou osobnosťou aktívnu účasť na poslaní Krista „*za život sveta*“ (*Jn 6, 51*).

---

⁷⁶ *Tamže*, III, 9.

Práve vtedy, keď zasvätená osoba vyslovuje tieto ťažké „áno“, možno do hĺbky pochopiť zmysel poslušnosti ako najvyššieho činu slobody, ktorý bol vyjadrený úplným a dôverujúcim zverením sa Kristovi, Božiemu Synovi, slobodne poslušnému Otcovi; a možno pochopiť aj zmysel poslanca ako poslušnú obeť samého seba, ktorá priťahuje požehnanie Najvyššieho: „*Zahrniem ťa požehnaním... a všetky národy zeme budú požehnané preto, že si poslúchol môj hlas*“ (Gn 22, 17.18). Poslušná zasvätená osoba vie, že v tomto požehnaní nájde všetko to, čo obeťou a odlúčením zanechala; v tomto požehnaní sa ukrýva aj plná realizácia jej samotnej ľudskosti (porov. Gn 12, 25).

Poslušnosť a výhrady svedomia

27. Niekedy však vzniká otázka: Môžu existovať situácie v ktorých sa zdá, že osobné svedomie nedovoľuje nasledovať usmernenia autority? Jedným slovom môže sa stať, že zasvätená osoba vo vzťahu k predpisom alebo svojim predstaveným musí povedať: „*Boha treba viac poslúchať ako ľudí*“ (Sk 5, 29)? Ide o prípad tzv. „výhrady svedomia“, o ktorom hovoril už pápež Pavol VI.⁷⁷ a ktoré treba chápať v jeho autentickom význame.

Ak je pravda, že svedomie je miestom, v ktorom zaznieva Boží hlas a hovorí nám, ako sa máme správať, tak isto je pravda, že tento hlas sa treba naučiť počúvať veľmi pozorne, aby sme ho mohli rozpoznať a rozlíšiť od iných hlasov. Totiž tento hlas si nemožno mýliť s tými hlasmi, ktoré vyplývajú zo subjektivismu. Tento

⁷⁷ Porov. PAVOL VI., *Evangelica testificatio*, 28-29.

totiž ignoruje alebo zanedbáva pramene a kritériá, ktorých sa pri tvorení úsudku nemožno zrieknuť, pretože majú zaväzujúci silu: „Srdce, ktoré sa obracia k Pánovi a k láske voči dobru, je zdrojom správnych úsudkov svedomia“⁷⁸ a „sloboda svedomia nikdy nie je oslobodením *od* pravdy, ale vždy a výlučne *v* pravde“.⁷⁹

Teda prv ako zasvätená osoba príde k záveru, že nie prijatá poslušnosť, ale to, čo v sebe vníma, predstavuje Božiu vôľu, bude sa musieť venovať dlhšiemu uvažovaniu. Okrem toho si má pamätať, že vo všetkých prípadoch treba mať na zreteli zákon sprostredkovania a pritom si dávať pozor, aby nerobila vážne rozhodnutia bez konfrontovania a previerky. Bezpochyby zostáva isté, že to, čo má cenu, je spoznať a plniť Božiu vôľu, ale tak isto zostáva isté a nemožno o tom debatovať, že sa rehoľnými sľubmi zaviazala prijať túto svätú vôľu prostredníctvom určitých sprostredkovateľov. Hovoriť, že to, čo má cenu, je Božia vôľa a nie sprostredkovania, a pritom ich svojvoľne odmietajú alebo ich prijímať podľa vlastnej ľubovôle, znamená zbaviť významu vlastný rehoľný sľub a ochudobniť vlastný život o jeden z najpodstatnejších charakteristických prvkov.

Preto – „s výnimkou pre príkaz, ktorý by bol zjavne v protiklade s Božím zákonom a konštitúciami (stanovami) inštitútu, alebo by súvisel s nejakým závažným a istým zlom, a v tomto prípade povinnosť poslušnosti neexistuje – rozhodnutia predstavených sa týkajú oblasti, v ktorej sa hodnotenie najlepšieho dobra môže meniť podľa viacerých zorných uhlov.

78 JÁN PAVOL II., *Veritatis splendor*, 64.

79 *Tamže*, 64.

Uzatvárať, že nejaký príkaz je nezákonný a proti svedomiu na základe toho, že sa javí ako objektívne menej dobrý, znamená neuznať temnosť a dvojznačnosť viacerých ľudských skutočností. Okrem toho odmieťať poslušnosť so sebou prináša pre spoločné dobro aj veľmi vážne škody. Zasvätená osoba by nemala len tak ľahko tvrdiť, že si úsudok jej svedomia a úsudok jej predstaveného navzájom protirečia. Táto výnimočná situácia niekedy môže spôsobiť doslova opravdivé vnútorné utrpenie podľa príkladu samotného Krista, ktorý *„sa naučil poslušnosti z toho, čo vytrpel“* (Hebr 5, 8)⁸⁰.

Byť autoritou je ťažké

28. Ale aj autorita môže upadnúť do znechutenia a sklamaní: zoči-voči odporom niektorých osôb alebo komunity, zoči-voči istým otázkam, ktoré sa zdajú byť neriešiteľnými, môže vzniknúť pokušenie nechať veci, aby šli svojím tokom a každé úsilie o zlepšenie situácie pokladať za zbytočné. Pre autoritu sa tak rysuje nebezpečenstvo, že veci a záležitosti bude spravovať rutinne, zvykne si na priemernosť, vnútorne bude zablokovaná, keď má rozhodnúť, nebude mať odvahu predkladať autentické ciele zasväteného života, bude vystavená riziku, že sa z nej postupne vytratí pôvodná láska a túžba vydávať o nej osobné svedectvo.

Keď sa vykonávanie autority stáva farchou a je veľmi náročné, treba si pripomenúť, že Pán túto úlohu pokladá za gesto lásky voči nemu (*„Šimon, syn*

---

80 *Evangelica testificatio*, 28.

Jánov, miluješ ma?": Jn 21, 16); a je pre ňu veľmi prospešné počuť slová svätého Pavla: „V nádeji sa radujte, v súžení budte trpezliví, v modlitbe vytrvalí. Majte účasť na potrebách svätých“ (Rim 12, 12 – 13).

Vnútoraná tichá trýzeň, ktorá úzko súvisí s vernosťou k vlastnej úlohe a niekedy je poznačená samotou a nepochopením tých, ktorým sa autorita venuje, stáva sa cestou osobného posväcovania a sprostredkovaním spásy pre osoby, pre ktoré trpí.

Poslušní až do konca

29. Ak je celý život veriaceho hľadaním Boha, potom sa každý deň ľudskej existencie stáva trvalým osvojením si umenia počúvať jeho hlas a plniť jeho vôľu. Samozrejme, že ide o náročnú školu, určitý druh boja medzi naším „ja“, ktoré má sklon byť svojím pánom a pánom svojich dejín a medzi Bohom, ktorý je „Pánom“ celých dejín. Ide o školu, v ktorej sa učí do takej miery dôverovať Bohu a jeho otcovstvu, že sa dôveruje aj ľuďom, ktorí sú jeho deťmi a našimi bratmi. Silnie tak istota, že Otec nikdy človeka neopúšťa, ani vtedy, keď máme zveriť starostlivosť o svoj život do rúk bratov, v ktorých treba vidieť znak jeho prítomnosti a sprostredkovania jeho vôľe.

Narodili sme sa na základe skutku poslušnosti, aj keď bol nevedomý, a prijali sme tú dobrú vôľu, ktorá dala prednosť nám pred naším nebytím. Uzavrieme našu životnú cestu ďalším činom poslušnosti, ktorý by sme chceli, aby bol podľa možnosti čo najviac vedomý a slobodný, ale najmä, aby bol prejavom odovzdania

sa tomu dobrému Otcovi, ktorý si nás definitívne povolá k sebe do svojho kráľovstva nekonečného svetla, kde sa naše hľadanie ukončí a naše oči ho uvidia počas nedele, ktorá nebude mať konca. Vtedy budeme naplno poslušnými a realizovanými, pretože navždy povieme áno tej Láske, ktorá nás stvorila, aby sme boli s ním a v ňom šťastní.

Modlitba autority

30. „Ježišu, ku tebe, ktorý si Dobrý pastier, pastier zhovievavý, pastier láskavý, obracia svoj hlas úbohý a biedny pastier, pastier slabý, neskúsený a zbytočný, a predsa pastier tvojich oviec aj napriek tomu, že je taký, aký je.

Pane, nauč ma, svojho sluhu, prosím ťa, nauč ma prostredníctvom svojho Ducha Svätého, ako mám slúžiť svojim spolubratom a ako sa im rozdať. Pre svoju nevysloviteľnú milosť daj mi, Pane, silu, aby som vedel trpezlivo znášať ich slabosti, blahosklonne zdieľať ich utrpenia a ohľaduplne im pomáhať. Nech sa v škole tvojho Ducha naučím potešovať toho, kto je smutný, posilniť toho, kto je malodušný, pozdvihnúť toho, kto padol, byť slabý so slabými, rozhorčiť sa s tým, kto sa pohoršuje, stať sa všetkým pre všetkých, aby som zachránil všetkých. Vlož do mojich perí pravé, správne a príjemné slová, aby boli povzbudení vo viere, nádeji, láske, čistote a pokore, trpezlivosti a poslušnosti, v horlivosti ducha a nadšení srdca.

Zverujem ich do tvojich svätých rúk a tvojej láskavej prozreteľnosti, aby ich nikto nevyrval z tvojej ruky a ani z ruky tvojho sluhu, ktorému si ich zveril,

ale aby mohli radostne vytrvať vo svätom predsavzatí a s tvojou pomocou mohli dosiahnuť večný život, ó, náš drahý Pane, ktorý žiješ a kraluješ po všetky veky vekov. Amen“.⁸¹

Modlitba k Panne Márii

31. Ó, drahá a svätá Panna Mária, ty si nám pri zvestovaní anjela svojou poslušnosťou, ktorá vychádzala z viery a bola plná otázok, darovala Krista. V Káne Galilejskej si svojim pozorným srdcom ukázala, ako máme zodpovedne konať. Ty si nečakala pasívne na zásah svojho Syna, ale predišla si ho tým, že si mu umožnila spoznať potreby iných a s taktnou autoritou si iniciatívne poslala sluhov k nemu.

Poslušnosť pod krížom z teba urobila Matku Cirkvi a veriacich, kým vo večeradle ťa každý učeník prijal za uznávanú autoritu lásky a služby.

Pomôž nám pochopiť, že každá opravdivá služba v Cirkvi a zasvätenom živote má svoj základ v ochoťe byť učenlivými voči Božej vôli a že každý z nás sa v skutočnosti stáva pre iných autoritou vlastným životom, prežívaným v poslušnosti Bohu.

Ó, Matka milostivá a nad všetkých pobožná, „ty, ktorá si plnila Otcovu vôľu a bola horlivá v poslušnosti“,⁸² pomáhaj nám, aby náš život bol pozorný na Božie slovo, verný pri nasledovaní Ježiša Krista, Pána a Sluhu, vo svetle a sile Ducha Svätého, radostný v bratskom spoločenstve, veľkodušný v poslaní, starostlivý v službe chudobným, nasmerovaný na deň,

81 AELREDO DI RIEVAULX, *Oratio pastoralis*, 1; 7; 10, in CC CMI, 757 – 763.

82 *Vita consecrata*, 112.

v ktorom poslušnosť viery vyústi do nekonečnej slávnosti Lásky.

Svätý Otec schválil tento dokument Kongregácie pre inštitúty zasväteného života a spoločnosti apoštolského života 5. mája 2008 a nariadil jeho zverejnenie.

V Ríme 11. mája 2008, na slávnosť Ducha Svätého.

Kardinál Franc Rodé CM,
prefekt

Gianfranco A. Gradon OFMConv,
sekretár

OBSAH

ÚVOD

1. Zasvätený život – svedok hľadania Boha 5
2. Cesta oslobodenia 6
3. Adresáti, zámer a ohraničenia dokumentu 7

PRVÁ ČASŤ

ZASVÄTENIE A HLADANIE BOŽEJ VÔLE 11

4. Koho hľadáme? 11
5. Poslušnosť ako počúvanie 12
6. „Počuj, Izrael“ (Dt 6, 4) 13
7. Poslušnosť Božiemu slovu 14
8. Nasledujúc Ježiša, Syna, ktorý poslúcha Otca . 16
9. Poslušní Bohu pomocou ľudských
sprostredkovateľov 18
10. Naučiť sa každodennej poslušnosti 20
11. Vo svetle a v sile Ducha 21
12. Autorita v službách poslušnosti Božej vôli . . . 22
13. Niektoré priority v službe autority 24
  - a) V zasvätenom živote autorita
je v prvom rade duchovnou autoritou 24
  - b) Autorita je povolaná garantovať svojej
komunitě čas a kvalitu modlitby 25
  - c) Autorita je povolaná podporovať
dôstojnosť osoby 26
  - d) Autorita je povolaná vštepovať
odvahu a nádej v ťažkostiach 26
  - e) Autorita je povolaná udržiavať živou
charizmu vlastnej rehoľnej rodiny 27

f) Autorita je povolaná udržiavať živým spolucítenie s Cirkvou (<i>sentire cum Ecclesia</i>)	27
g) Autorita je povolaná sprevádzať jednotlivé kroky permanentnej formácie . . .	28
14. Služba autority vo svetle cirkevnej legislatívy .	29
a) Poslušnosť predstaveného	29
b) Duch služby	30
c) Pastoračná starostlivosť	31
15. Poslaní ako Božie deti	31

DRUHÁ ČASŤ

AUTORITA A POSLUŠNOSŤ V BRATSKOM ŽIVOTE 33

16. Nové prikázanie	33
17. Autorita v službách komunity, komunita v službách Božieho kráľovstva	34
18. Učenní Duchu, ktorý vedie k jednote	34
19. Za spiritualitu spoločenstva a komunitnú svätosť	35
20. Rola autority v raste bratskosti	37
a) Služba počúvania	38
b) Vytvorenie atmosféry, ktorá podporuje dialóg, zdieľanie a spoluzodpovednosť	38
c) Starostlivosť o prínos všetkých k veciam všetkých	39
d) V službách jednotlivca a komunity	40
e) Komunitné rozpoznávanie	41
f) Rozpoznávanie, autorita a poslušnosť	43
g) Bratská poslušnosť	43
21. „Kto bude chcieť byť medzi vami prvý, bude vaším sluhom“ (<i>Mt 20, 27</i>)	45
22. Bratský život ako poslanie	46

TRETIA ČASŤ

POSLANIE	48
23. Vložiť sa do poslania celou svojou bytosťou ako Pán Ježiš	48
24. Poslanie slúžiť	49
25. Autorita a poslanie	50
a) Povzbudzuje prebrať zodpovednosť a ako takú ju rešpektuje	51
b) Pozýva prijať odlišnosti v duchu hlbokého spoločenstva	52
c) Udržiava rovnováhu medzi rôznymi rozmermi zasväteného života	53
d) Má milosrdné srdce	54
e) Má zmysel pre spravodlivosť	55
f) Podporovať spoluprácu s laikmi	56
26. Poslušnosti, ktoré sú ťažké	57
27. Poslušnosť a výhrady svedomia	59
28. Byť autoritou je ťažké	61
29. Poslušní až do konca	62
30. Modlitba autority	63
31. Modlitba k Panne Márii	64

Kongregácia pre inštitúty zasväteného života
a spoločnosti apoštolského života

Služba autority a poslušnosť
Inštrukcia

Preložil ThDr. Štefan Turanský SDB, PhD.

Obálku podľa návrhu Mgr. Stanislava Andila
upravila Anna Kraváriková

Vydal Spolok svätého Vojtecha – VOJTECH, spol. s r. o.,
Trnava 2008

Edícia Dokumenty Svätej stolice, 64. zväzok
Zodpovedný redaktor PhDr. Marian Veselý
Technická redaktorka Anna Kraváriková
Prvé vydanie

ISBN 978-80-7162-740-1